

Oppimisympäristöt ilman rajoja

Maunulan yhteiskoulu ja Helsingin matematiikkalukio

Johdanto

Maunulan yhteiskoulu ja Helsingin matematiikkalukio on helsinkiläinen koulu, jossa toimivat peruskoulun yläluokat 7. – 9. ja lukio. Peruskoulun osalta Maunulan yhteiskoulu on Helsingin kaupungin soppimuskoulu ja Maunulan alueen nuorten lähikoulu. Peruskoulun soveltuvuuskoepainotuksia ovat matematiikka, liikunta ja kaksikielinen opetus (englanti). Peruskoulun koulukohaisia painotuksia ovat lisäksi musiikki ja kuvataide. Oppilaita peruskouluksessa on noin 400 ja lukiossa saman verran. Lukiossamme toimivat yleislinjat ja matematiikan erikoislukiolinja.

Koulu on perustettu alun perin Viipurissa vuonna 1913 ja muuttanut Helsinkiin evakkokouluna vuonna 1940. Nykyinen koulurakennus valmistui Maunulan vuonna 1959 ja täydentyi myöhemmin lisäsiivellä ja lisärakennuksella.

Keväällä 2017 Maunulan yhteiskoulussa käynnistyi Opetushallituksen rahoittama *Oppimisympäristöt ilman rajoja* –kehityshanke. Hanke liittyy hallituksen Kärkihanke 1:n Uusi peruskoulu –ohjelmaan, jonka mukaan haluttiin kehittää peruskoulujen kokeilu-, kehittämis- ja innovaatio toimintaa.

Maunulan yhteiskoulussa hankkeen tavoitteena oli vahvistaa yhteisöllistä toimintakulttuuria ja ohjata koulun oppijoita arvioimaan ja ymmärtämään kokonaisvaltaises-

ti omaa oppimistaan ja myös ottamaan siitä vastuuta. Oppimisen tueksi haluttiin rakentaa monilotteisia oppimistilanteita, -ympäristöjä, -materiaaleja ja -tapoja. Oppijat haluttiin ottaa mahdollisimman konkreettisesti mukaan näiden uudistusten suunnitteluun ja toteutukseen. Tärkeinä kriteereinä oli toteuttaa ennakkoluulottomia pedagogisia kokeiluja, joiden ydinajatuksena olisi oppijälähtöisyys ja muunneltavuus ja jotka rakentuisivat joustavasti koulun erilaisiin tiloihin ja ulottuvuuksiin.

Kehityshankkeen puitteissa koulussa toteutettiin kattava joukko erilaisia kehittämissideota ja -kokeiluja. Perinteikäs koulurakennus taipui uudistukselliseksi oppimisen tiloiksi, mutta samalla säilytettiin paljon vanhaa ja hyvää, monien sukupolvien toimivaksi havaitsemaa. Henkilökunta täydentyi kahdella kokonaan uudella toimenkuvalla: nuorisokasvattajalla ja mediaohjaajalla. Yhteistyötä opettajien ja oppiaineiden välillä lisättiin muun muassa rinnakkaisopettajuuden ja pistäytymiskokelujen muodossa. Myös ilmiöpohjaisen oppimisen rakenteiden luomiseen käyttiin paljon aikaa, ja vähitellen muotoutui toimintamalleja, joita haluttiin jatkaa.

Toteutuneet kokeilut ja uudistukset eivät kaikilta osin vastanneet alkuperäisiä suunnitelmia, vaan joiltain osin hanke laajeni merkittävästi joidenkin ideoiden karsitussa pois. Muun muassa mediaohjaajan toimenkuva ei alun

perin kuulunut hankkeen suunnitelmiin vaan tuli kouluun samanaikaisen ”*Luova lukio – innovatiivisen oppimisen yhteisö*”-nimisen Opetushallituksen rahoittaman kehittämishankkeen myötä. Koska koulussamme peruskoulu ja lukio toimivat yhteisissä tiloissa, lukiohankkeen myötä rakennetussa Innoluokassa työskentelevä media-ohjaaja osoitautui arvokkaaksi ammattilaiseksi myös peruskoulu-yhteisössä.

Koulu on monimuotoinen organisaatio - maailma pienoiskoossa – ja sen kehittäminen on jatkuvaa. Mitävien ja kokonaisvaltaisten muutosten tekeminen suuressa organisaatiossa on hidasta, mutta erilliset koulun osa-alueet ovat jatkuvassa liikkeessä. Jotta koulu voisi valmistaa oppijansa nykypäivän ja tulevaisuuden osaamisvaatimuksiin, on oltava rohkeutta haastaa ajattelua ja kokeilla uusia toimintamalleja.

Tämä julkaisu esittelee kaikkea sitä, mitä hankkeen puitteissa Maunulan yhteiskoulussa tehtiin. Sen tarkoituksena on jakaa kokemuksia ja näkökulmia muiden koulu-yhteisöjen hyödynnettäväksi.

Helsingissä 9.11.2018

Sisällysluettelo

Yhteisopettajuuden uusia muotoja Maunulan yhteiskoulussa.....	5
Kaksi kertaa 75 minuuttia	13
Oppimisen tilat	19
Monialaiset oppimiskokonaisuudet.....	25
Nuorisokasvattajana Maunulan yhteiskoulussa.....	35
Inno-luokka kokonaisuutena ja käyttö perusopetuksessa.....	41

Kuva: Arto Tommiska

Yhteisopettajuuden uusiuuotoja Maunulan yhteiskoulussa

Larissa Sinkkonen

Kuva: Larissa Sinkkonen

Useimmille maamme yläkouluille on tyypillistä, että oppilaat opiskelevat eri oppiaineita eri aineenopettajien ohjauksessa. Oppituntien ja monissa kouluissa myös kurssien ajankohta sekä kulloinkin käytössä olevat opetusilat ja laitteet voivat vaihdella paljonkin oppilasryhmittäin, mikä luovat omat haasteensa yhteistyön rakentamiseen eri ryhmien ja samalla myös heitä opettavien opettajien välille. Uuden opetussuunnitelman hengessä halusimme Maunulan yhteiskoulussa ravisella näitä käytännön rajoitteita käynnistämällä lukuvuonna 2017-2018 kaksi keskenään melko erilaista yhteistyökokeilua, joista kerron tarkemmin seuraavilla sivuilla.

Kokeilu 1: Kaksi opettajaa ja kaksi oppilasryhmää yhdessä

Ensimmäisessä yhteistyökokeilussa ajoitimme koulumme kahden kansainvälisen seitsemännen luokan englannin kurssin lukujärjestyksiin samoille tuntipaikoille. Sinänsä ryhmät olisivat voineet olla myös suomenkielisetä puolelta – tausta-ajatuksena samojen tuntipaikkojen varamielle oli mahdollista laajentaa että heidän opettajiensa tavallista laajempi ja monimuotoisempi yhteistyö. Lisäksi tavoitteenaamme oli päästä hyödyntämään ryhmien käyttöön varattuja tiloja ja laitteita maksimaalisen joustavasti.

Kahden rinnakkaisryhmän jakaman yhteisen työskentelyajan myötä englannin kurssin yhdeksi keskeiseksi elementiksi valikoitui uutisprojekti, joka lähti liikkeelle erilaisiin uutistarinaruyppeihin tutustumisesta ja huipentui lopulta ryhmätöinä tuotettujen kuvitteellisten uutisvideoiden kuvaamiseen ja editioimiseen. Seuraavaksi kerron projektityöskentelystä tarkemmin ensin meidän opettajien ja sitten oppilaidemme näkökulmasta.

Opettajat

Jo suunnitteluvaiheessa minä ja englanninopettajakollegani tiesimme, että opettamamme rinnakkaisluokat tulisivat opiskelemaan samaa kurssia samoilla tuntipaikoilla. Siksi lähdimmekin alusta alkaen tekemään oppitunteja edeltävää suunnittelu- ja valmistelutyötä tiiviissä yhteistyössä. yhdessä ideoiden ja toisalta sovritusti vastuunluetaan jakaen. Toisinaan työskentelimme yhdessä koululla ja toisinaan tahtiimme erilaisia sähköisiä ratkaisuja hyödyntäen. Oli voimaannuttavaa huomata, miten toimintamalli puolitti valmisteluun käyttämämme ajan, mutta toi myös mukanaan uudenlaisia varmuutta tunti-ilanteisiin, jotka olimme mietineet kahteen kertaan, kahden samoja oppilaita opettavan opettajan saumattomana yhteistyönä.

Oppituntien aikana meidän opettajien oli mahdollista työskennellä sekä rinnakkain oppilasryhmät yhdistäen että erilaisia pienempiä tiimejä tahtiimme ohjaten. Järjestelyä oli mahdollista muuttaa nopeastikin, sillä käyttöön-

me varatut luokatilat sijaittivat lähellä toisiaan ja luokas- ta toiseen saattoi piipahtaa yhdellä oven avauksella. Toisinaan joukkoomme liittyivät myös koulumme koulun- käyntitavustaja ja mediaohjaaja. Kunkin oppituntin jäl- keen me mukana olleet aikuiset pohdimme lyhyesti tun- tien tapahtumia jakamalla havaintoja eri näkökulmista. Keskustelujen pohjalta meidän oli helppo muokata ja täs- mentää tulevien oppituntien sisältöjä, työskentelytapoja sekä tilojen ja laitteiden käyttöä.

Arviointityössä yhteisopettajuuden hyödyt konkreti- soituivat kahdella tasolla, kun sekä oppilaiden työskente- lyn ja oppimisprosessien että heidän valmiiden kurssi- töidensä ja -suorituksensa arvioinnissa oli koko ajan mu- kana kaksi opettajaa yksilöllisine havaintoineen. Kaikki oppilaiden saama arviointi oli siis kahden ammattilaisen tekemää ja yhdessä reflektointia, mikä lisäsi arvioinnin lä- pinäkyvyyttä kahden rinnakkaisluokan välillä. Emme sil- ti kokeneet, että kahta oppilasryhmää arvioidessamme olisimme joutuneet tekemään tuplaryön, sillä yhteinen linja löytyi yhdessä keskustellen nopeasti ja tehokkaasti, ja yhdessä oli myös helpompaa pysyä sovitussa aikataulussa.

Meille kahdelle aineopettajalle rinnakkaisryhmien oppituntien sijoittaminen samolle tuntipaikoille mahdol- listi siis saumattoman yhteistyön ennen tunteja, niiden ai- kana ja niiden jälkeen. Missään vaiheessa emme olleet täysin omillamme samaa kurssia valmistellessamme, opettaessamme tai arvioidessamme, emmekä tehneet sa- moja asioita kahteen kertaan tahtiimme, kuten eri ai- kaan opiskelevien ryhmien kanssa usein saattaa käydä. Koimme yhteistyön hyvin voimaannuttavana sekä tehos- tuneen ajankäytön että ennen kaikkea toisiltamme saa- man monimuotoisen kollegiaalisen tuen vuoksi. Järjeste- lyn myötä oli mukavaa oppia kollegalta uutta yhteisissä luokkatilanteissa ja myös jakaa vetovastuuta yksilöllisten vahvuusalueidemme mukaan. Koemme, että välillämme syntyi luontainen yhdessä tekemisen kulttuuri, jota olem- me sittemmin soveltaneet myös eri aikaan samaa kurssia opiskelevien rinnakkaisryhmien kohdalla. Tästä ovat hyö- tyneet meidän opettajien ohella myös oppilaat, kun kurs- sirakenteet, materiaalit, työskentelytavat ja arviointikäy- tänteet ovat yhteissuunnittelun myötä muuttuneet entistä läpinäkyvämmiksi.

Oppilaat

Vaikka kurssin aikana toteutettu uutisprojekti sinänsä oli meidän opettajien ennalta valitsema katoeteema, pyrimme antamaan oppilaillemme mahdollisimman paljon vapautta ja vastuuta sen eri vaiheiden toteuttamisessa. Ensimmäinen askel oli työskentelyryhmien muodostaminen, joka oli lukujärjestysajoittelun ansiosta mahdollista toteuttaa täysin luokkarajat ylittäen. Ensin pyysimme oppilaita jakautumaan pareihin ja pareja edelleen valitsemaan heitä eniten kiinnostavan uutistyyppin, joihin olimme jo yhdessä tutustuneet kurssin alussa. Valintojen perusteella kaksi samasta uutistyyppistä kiinnostunutta paria muodostivat edelleen tiimin, jolle annettiin tehtäväksi kirjoittaa kuvitteellinen uutistarina, suunnitella tarinasta uutisvideo sekä lopulta kuvata ja editoida tämä visuaalinen tuotos.

Tuntien aikana oppilailla oli käytössään yhden opettajan sijaan koko joukko työskentelyä ohjaavia aikuisia, joiden luokse he saivat oma-aloitteisesti hakeutua sen mukaan, millaista tukea ja ohjausta he milloinkin kokivat tarvitsevansa. Iloksemme kuitenkin huomasimme, että oppilastimit myös lähtivät itseohjautuvasti auttamaan toinen toistaan. Kävi esimerkiksi niin, että oman uutisvideonsa jo kuvanneesta ryhmästä tuli myöhemmin kuvamassa olleen ryhmän avuksi kuvaustekniikan hyvin hallitsevia tai vaikkapa näyttöelämisestä erityisen innostuneita oppilaita. Jos rinnakkaisluokat olisivat suorittaneet kurssin erillään, moni spontaani yhteistyökuvio olisi jäänyt toteutumatta eri luokkien oppilaiden välillä.

Pyrimme osallistamaan oppilaita kurssin eri vaiheiden suunnitteluun ja arviointiin monin tavoin. Kuulimme heitä sekä kasvotusten opittuntien yhteydessä että säännöllisten sähköisten tunntikyselyiden välityksellä. Kyselyissä oppilaat arvioivat ohjatuksi omaa ja ryhmänsä työskentelyä, asettivat itselleen ja ryhmälleen tavoitteita sekä esittivät toiveita, kysymyksiä ja muutosehdotuksia tuleville oppitunneille. Saamamme tunti- ja kurssipalautteen mukaan toiset pitivät tiimille annettusta laajasta vapaudesta ja vastuusta enemmän kuin toiset, mutta yleisesti ottaen kahden luokan ja heitä opettaneiden opettajien tiivis yhteistyö koettiin positiivisena asiana, jota myös toivottiin jatkossa luokkien arkeen lisää.

Huomioita tiloista ja laitteista

Samoja tunti paikkoja toivoessamme esitimme myös pyynnön yhteistyöskentelyyn sopivien luokkatilojen varaisesta oppilasryhmillemme. Saimmekin käyttöön me vierekkäiset kieltenluokat, jotka on varusteltu helposti muunneltavilla ja siirreltävillä kalusteilla ja joiden välillä sijaitseva ovi lisälsi mahdollistaa tilojen joustavan yhdistelyn ja tarvittaessa myös erottamisen. Tämä mahdollisti muun muassa toisen tilan pitämisen hiljaisen työskentelyn tilana sillä aikaa, kun toisella puolella harjoiteltiin uutistenlukua tai muuta liikettä ja ääntä vaativaa uutisvideolementtia. Tilaratkaisun myötä oppilasryhmät saattoivat valita luokan ja järjestellä niiden pöytiä, tuoleja ja tilanjakajia helposti työskentelyvaiheeseensa kulloinkin sopivalla tavalla.

Uutisvideoiden kuvaamista ja editoimista varten käytössämme oli myös koulustamme löytyvä monipuolisin kuvaus- ja editointilaittein varustettu inno-luokka, ja siellä oppilaita vastassa mediaohjaaja, joka alan ammattilaisena auttoi heitä sekä laitteiston käytössä että uutisvideoiden visuaalisessa suunnittelussa ja toteutuksessa. Suurehko ja monenlaisen käytön nopeasti muuntuva inno-luokka mahdollisti lisäksi kaikkien lähes neljänkymmenen oppilaan kokoontumisen yhteen silloin, kun halusimme kuulla tai informoida kaikkia yhteisesti tai järjestää heille yhteisen työskentelytuokion.

Inno-luokan lisäksi oppilaat harjoittelivat uutisvideoilla esiintymistä ja kuvasivat joihinkin uutisvideoidensa elementtejä koulumme aula- ja käytävätiloissa, liikuntasalissa, pihalla ja lähimaastossa. Inno-luokan ulkopuolella hyödynnettiin koulun iPadeja ja kameroita sekä oppilaiden omia älylaitteita. Tunnti työskentelyä sisä tuotiin kurssin aikana ulos perinteisistä luokkatiloista useissa eri tilanteissa ja kokoonpanoissa, minkä lisäksi käytössämme olleiden vastikään remontoitujen kielten luokkatilojen muunneltavat kalusteet sekä erilaiset kannettavat laitteet tarjosivat monenlaisia työskentelymahdollisuuksia myös luokkatilojen sisäpuolella.

Kuva: Kiti Toivonen

Käytännön vinkkejä

Kannustamme kielen, mutta yhtiä lailla muidenkin op-
piaineiden opettajia rohkeasti kokeilemaan opettamiensa
rinnakkaisryhmien tuntein sijoittamista lukujärjestyk-
seen samoille tuntipaikoille. Jos tämä ei ole mahdollista
kaikkien tietyn kurssin tuntien osalta, yhteistyötä voi pyr-
kiä mahdollistamaan vaikka yhdellä samaan aikaan pi-
dettävällä tunnilla viikossa. Jos ryhmien viikoittainen
tuntimäärä ja sitä kautta kurssin etenemistähti on kuta-
kuinkin sama, opettajat voivat valmistella myös erikseen
opiskeltavat tunnint ja niillä käytettävät materiaalit tiivisissä
yhteistyössä ja vastuualueita jakaen.

Vaikka kahden ryhmän kaikki viikoittaiset tunnint
osuivat lukujärjestykseen samoille tuntipaikoille, yhteis-
työn kesto voi tietenkin säädellä muutamasta tunnista tai
opiskelutukiosta kokonaiseen jaksoon tai kurssiin. Kait-
kea ei siis tarvitse tai ehkä ole järkevääkään tehdä yhdessä,
mutta yhteisten tuntipaikkojen myötä yhdessä tekemiseen

avautuu mahdollisuus aina kun se koetaan luontevaksi ja
hedelmälliseksi. Yhteistyön muotoja voi säätää oppilas-
ryhmien tarpeiden ja toiveiden mukaan sekä opettajien
yksilöllistä erityisosaamista silmällä pitäen. Yhteiset tun-
tipaikat voivat tarjota mahdollisuuden ryhmien yhdistä-
miseen, mutta myös oppilaiden joustavaan ryhmittelyyn
sekä erilaisiin vierailuihin ryhmien välillä. Vierailta voi-
vat sekä opettajat että oppilaat, ja vierailijoiden rooli vas-
taanottavassa ryhmässä voi vaihdella tilanteen mukaan.

Seuraavaksi kerron tarkemmin erästä vaihtoehtois-
ta ratkaisusta, jonka avulla olemme Maunulan yhteiskou-
lussa onnistuneet rakentamaan antoisia yhteistyöku-
vioita myös tilanteissa, joissa yhteistyötä tehneillä
tai toivonella opettajilla ei ole ollut yhteisiä
tuntipaikkoja tai oppilasryhmiä.

Kokeilu 2: Poikkitieteelliset pistäytymiset oppitunnella

Toisessa yhteistyökokeilussa halusimme vahvistaa matkailan kynnöksen yhteisopettajuutta eri aineita opettavien opettajakollegoiden välillä riippumatta siitä, onko heillä opetusta samoilla tuntipaikoilla tai opettavako he samoja ryhmiä tai edes samalla luokka- tai koulusteelalla. Hankerahoituksen avulla lanseerasimme kouluunme poikkitieteellisen ”pistäytymyskulttuurin”, jonka myötä opettajat voivat tehdä erilaajuisia ja -sisältöisiä asiantuntijavierailuja toistensa oppitunneille. Tavoitteenamme oli löytää kevyt ja mielekäs yhteistyömalli, joka toimii ison koulun arjessa ja tarjoaa oppimistilanteisiin uudenlaisia näkökulmia ja kokemuksia tuottamatta yhteistyötä tekeville opettajille suurta lisätyötä.

Opettajat

Ensimmäinen askel oli innostaa opettajakuntaamme miettimään, mitä toinen opettaja voisi omille tunneille tuoda tai mitä tarjottavaa itsellä voisi olla muihin oppilaisiin. Pidimme tärkeänä, ettei tiedon tai taidon välittämättä tarvitsi kunnmuta omista opetusaineista, vaan mikä tahansa harrastuneisuus tai muu työ- tai koulutustausta käy vierailun innoittajaksi ja asiantuntijuuden lähteeksi. Myös vierailujen toteutustapa ja kesto olisivat opettajien itsensä määriteltävissä – jo vartittuunin mittainen tietokou tai työskentelytuokio voisi olla oppilaille mieleenpainuva kokemus, eikä se vaatisi vierailijalta kohtuutonta valmistelutyötä. Tärkeintä olisi tavalla tai toisella avata oppilaille opiskeltavaa asiaa uudesta näkökulmasta ja siten innostaa heitä oivaltamaan uutta oppimastaan.

Yhteistyön rakentamista varten loimme opettajien käyttöön helpokäyttöiset sähköiset taulukot, joihin jokainen saattoi lyhyesti kirjata toiveen vierailijasta tai tarjouksen tulla vieraillemaan kollegan oppitunnille. Lomakkeeseen kirjattiin vierailun aihe sekä toivottu laajuus ja vierailupaikankoha, ja taulukoiden ehdotuksia käytiin läpi sekä koko opettajakunnan kesken että aineryhmittäin. Yhteisesti sovittiin myös, että ennakkoon valmisteltu ja

jälkkäteen lyhyesti sähköisen lomakkeen kautta raportoitu vierailu on erikseen korvattavaa työtä, ellei kaksi opettajaa vieraille samanaikaisesti toistensa tunneilla.

Kokeilun käynnistämisen jälkeen pistäytymisistä on syntynyt koulussamme hyvinkin erilaisten oppiaineiden ja osamaisalueiden välille, ja niiden kesto on vaihdellut 20 minuutista kahteen 75 minuutin mittaiseen oppituntiin. Sekä yläkoulu että lukio opettajineen ovat olleet mukana kokeiluissa, ja vierailuja on myös tehty koulusteelta toiselle. Vieraillessaan kollegan oppitunnilla opettajat ovat ammentaneet sekä omaa opetusainetaustaansa että muuta harrastuneisuutta. Vierisellä sivulla oleva taulukko tarjoaa esimerkkejä koulussamme viimeisen vuoden aikana toteutuneista monista vierailuista.

Opettajien täyttämistä palautelomakkeista nousi voimakkaasti esille sekä vierailuja tehneiden että vierailijoita vastaanottaneiden opettajien tyytyväisyys syntyneeseen yhteistyöhön. Kaikki vastanneet ovat myös olleet innostuneita toteuttamaan vastaavanlaisia vierailuja jatkossa ja jopa laajentamaan niitä useampien ryhmien tunneille tai eri luokka- tai koulusteelalle. Palautteessaan opettajat ovat luonnehtineet pistäytymisiä piristävänä vaihteluna sekä itselleen että oppilailleen. He ovat myös kiitelleet syntynyttä matalan kynnöksen yhteistyökanaavaa, joka ei ole liian kuormittanut kumppaakaan osapuolta ja jonka kautta heille on avautunut aivan uudenlainen mahdollisuus yhteistyön ja samalla yhteisymmärryksen rakentamiseen eri oppiaineiden välille.

Oppilaat

Oppilaille vierailut ovat näyttäytyneet erilaisina tietoisuuksina, keskustelunä ja työskentelyhetkinä, joissa on tavallisesti ollut mukana yhden opettajan sijasta vähintään kaksi aikuista. Joissakin tapauksissa oma aineenopettaja on mennyt vastavierailulle vieraillevan opettajan tunnille, ja oppilaat ovat syventyneet opiskeltavaan asiaan vierailijan ohjauksessa. Tavoitteenamme oli, että rinnakkain työskentelevät eri aineiden opettajat tarjoaisivat oppilaillemme konkreettisia esimerkkejä siitä, miten eri tunneilla ja eri opettajien ohjauksessa opiskeltavat asiat liittyvät toisiinsa ja muodostavat suuremman kokonaisuuden. Vierailujen myötä halusimme myös rohkaista oppilaita näke-

oppiaine	vierailun aihe	vierailun kesto	vierailun tausta
biologia, 7. luokka	mehiläisyhteiskunnan elämä esimerkkinä ekosysteemi- palvelusta	1 x 75 min (9 ryhmälle)	vierailevan opettajan harrastus tai muu vapaa-ajan toiminta
historia, lukio	jatkosota konfliktitarkeologian näkökulmasta	20 min (2 ryhmälle)	vierailevan opettajan harrastus tai muu vapaa-ajan toiminta
suomen kieli, 8. luokka	punk-lyriikat esimerkkinä musiikkivaikuttamisesta	1 x 75 min	vierailevan opettajan harrastus tai muu vapaa-ajan toiminta
ruotsi, lukio	Ruotsin vallan vaikutus Suomeen	1 x 30 min (2 ryhmälle)	vierailevan opettajan oma opetusaine (historia)
science, 8. luokka	Arduino-pohjaisten robottien rakentaminen	1 x 75 min + 1 x 45 min	oppilaiden toive, vieraille- van opettajan oma opetusaine (lukion robottikurssi) ja muu / aiempi työ
fysiikka, 8. luokka	fysiikan mittaustulosten analy- sointi GeoGebra-ohjelmalla	1 x 75 min	vierailevan opettajan oma opetusaine (matematiikka)
fysiikka, 7. luokka	värit ja valo fysiikassa ja kuvatateessa	1 x 75 min	vierailevan opettajan oma opetusaine (kuvataide)
matematiikka, lukio	aallon käyttäytymisen selvittä- minen kvanttimekaniikan avulla	2 x 75 min	vierailevan opettajan oma opetusaine (fysiikka) sekä muu / aiempi työ ja koulutus
fysiikka, 9. luokka	avaruuskiipa yhtenä kylmän sodan näyttämönä	1 x 60 min	oppilaiden toive sekä vierail- van opettajan oma opetusaine (historia)
kemia, 8. luokka	oppiaiden tekemän ilmiötuo- toksen (räppä) äänittäminen ja editointi	2 x 75 min	vierailevan opettajan harrastus tai muu vapaa-ajan toiminta

mään meidät opettajat muunkin kuin oman opetusai-
neemme asiantuntijoina.

Oppilailta saadun palautteen mukaan vierailulle tul-
leen opettajan järjestämä ohjelma koettiin mielenkiintoi-
sena ja innostavana, ja vastastavanlaisia tempauksia toivot-
tiin jatkossa myös lisää. Joissakin tapauksissa opettajavie-
railu oli järjestetty nimenomaan oppilaiden toiveesta – he
siis olivat oma-aloitteisesti hahmottaneet yhteyden eri op-
piaineiden tai opettajien välillä ja ehdottaneet yhteistyötä.
Tällaisia aloitteita toivomme jatkossa näkevämme lisää,
kun oppilaat alkavat mieltää vierailut osana koulukult-
tuuriamme. Ehkä tulevaisuudessa pistäytymään voisivat
innostua lähemmään myös oppilaat itse joko asiantuntijan
tai vertaisoppijan roolissa.

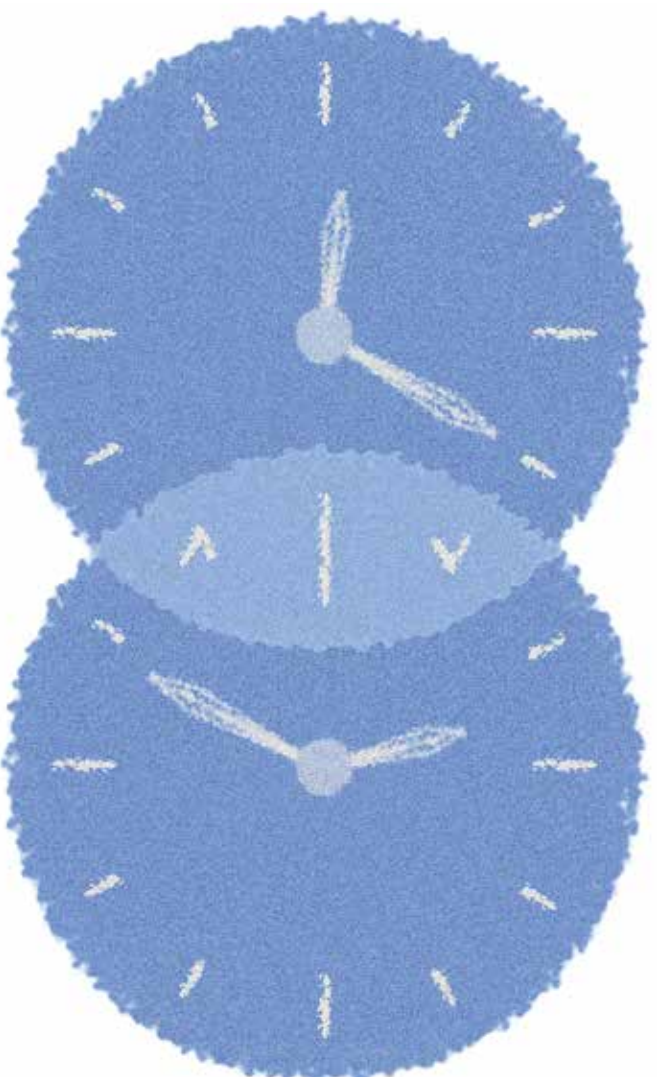
Käytännön vinkkejä

Suosittelimme eri laajuisia oppituntivierailuja lämpimästi
sekä peruskouluun että lukioon. Pienikin poikkiteeelli-
nen yhteistyöhetki voi olla oppilaille mieleenpainuva ko-
kemus, joka auttaa rakentamaan yhteyksiä opiskelavien
tietojen ja taitojen välille. Jos vierailuihin ei ole mahdollis-
ta resursoida palkkakuluja tai omien oppituntien ulko-
puolista aikaa, niitä voi hyvin toteuttaa myös vastavuo-
ropertaatteella niin, että kaksi opettajaa vieraillee yhtä ai-
kaa toistensa tunnella. Pistäytymisen vaatimaa valmistie-

lutyyötä voi rajata paitisi vierailun pituuden myös sen sisäl-
lön kautta. Jos käsiteltävä aihe kumpuaa omasta opetusai-
neesta, vierailulla voi ehkä hyödyntää jo olemassa olevia
materiaaleja tai käytänteitä. Vaihtoehtoisesti työskentely-
hetken voi toteuttaa vaikkapa keskustelutuokiona, joka
etenee vapaamuotoisesti oppilaiden esittämien kysymys-
ten ja pohdintojen pohjalta.

Alkutaulujen sallissa vierailuja voisi hyvin toteuttaa
myös oppilasvetoisina, jolloin vanhempi tai muuten opis-
keltavan tiedon tai taidon jo hallitseva oppilas voisi vie-
ralla toisen ryhmän tunnilla tutorimassa heitä (vrt. mo-
nessa maamme yläkoulussa käyttöön otettu digitaatioja
vertaisoppimisen kautta edistävä oppilasagenttitoiminta).
Vierailu voisi olla osa jotakin omaa kurssisuoritusta – esi-
merkiksi esitelmaa ei pidettäisikään omalle vaan jollekin
toiselle ryhmälle, joka saisi tilaisuuden oppia uutta kuule-
mastaan. Toisaalta oppilaat voisivat käydä muissa ryhmis-
sä myös oppijan ja havainnoijan roolissa ja tuoda sitten
oppimaan tietoja ja taitoja oman ryhmän käsitteelyyn.

Kaksi kertaa 75 minuuttia

Jere Linnanen

Idea

Idea kahdesta peräkkäisestä oppitunnista syntyi yhden erityisen luovan ja keskusteleavan luokan kanssa. Oppitunnilla käytettävissä oleva aika tuntui loppuvan aina kesken, vaikka jälkikäteen ajateltuna luokka ei häirinnyt tuntia, vaan kyseli ja keskusteli aiheista tavanomaisia enemmän. Koska tuplatunteja käytettiin jo 45 minuutin oppituntien aikana, oli loogista kokeilla asiaa myös pidempien 75 minuutin oppituntien kanssa.

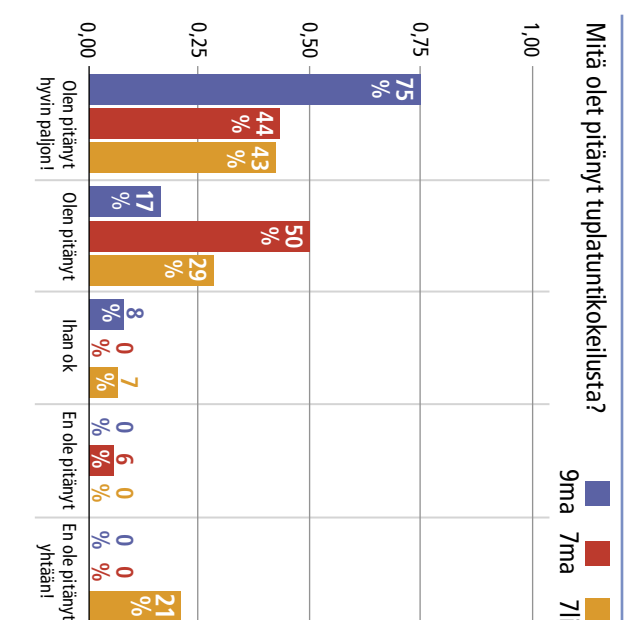
Kun kaksi 75 minuutin oppituntia laitetaan lukuäjästykseseen peräkkäiseen, opettajalla on kaksi ja puoli tuntia keskeytyksetöntä aikaa yhden luokan kanssa. Ideana oli juuri se, että ilman keskeytyksiä, luokkaan saapumisia ja repun pakkaamisia, tämä yhtenäinen aika mahdollistaisi asioiden rauhallisemman ja syvällisemmän opiskelun. Toisaalta myös taukoja voitaisiin pitää opetuksen kannalta luonteivissa kohdissa.

Käytännön etujen lisäksi kokeilun taustalla oli myös syvempiä pedagogisia tavoitteita. Uuden opetussuunnitelman mukaan opetuksen pitäisi olla oppilaslähtoisempää kuin ennen. Oppilaslähtöisyys taas usein tarkoittaa, että oppilaat pitäisi tuntea ja heillä pitäisi olla aikaa ja tilaa luoda omaa projektejaan. Kun kannettavien tietokoneiden hakeminen ja palauttaminen haukkaa ison osan 75 minuutin oppitunnista, toivoin, että kaksi peräkkäistä tuntia sekä auttaisi minua tutustumaan oppilaisiin yksilöllisemmin että antaisi heille työrauhaa omien projektien tekemiseen.

Kokeilin tuplatunteja kolmen ryhmän kanssa yhden kurssin ajan. Ryhmät olivat matematiikkapainotteinen 9. luokka, matematiikkapainotteinen 7. luokka ja liikuntapainotteinen 7. luokka. Kaikkien ryhmien kanssa minulla oli yksi tuplatunti ja yksi yksittäinen tunti viikossa. Kerroin omista sekä kokeiluun osallistuneiden oppilaiden kokemuksista. Lopuksi kerron, mitä vastaavan kokeilun tekeminen omalla koululla vaatii.

Oppilaiden kokemukset

Omat ennako-odotukset ennen kokeilua olivat vaihtelevat. Uskoin, että matematiikkapainotteinen 9. luokka (9ma) pitäisi kokeilusta - olinhan ideoinut sitä osittain heidän kanssaan edellisenä lukuvuotena. Toisaalta olin aika epävarma 7. luokkien kanssa. Uskoin, että matematiikkapainotteisen 7. luokan (7ma) kanssa vielä pärjättäisiin, mutta liikuntapainotteinen 7. luokka (7li) voisi olla haaste. Miten oppilaat sitten itse suhtautuivat kokeiluun, kun asiaa kysyttiin heiltä kurssin viimeisen tunnin päätteeksi?

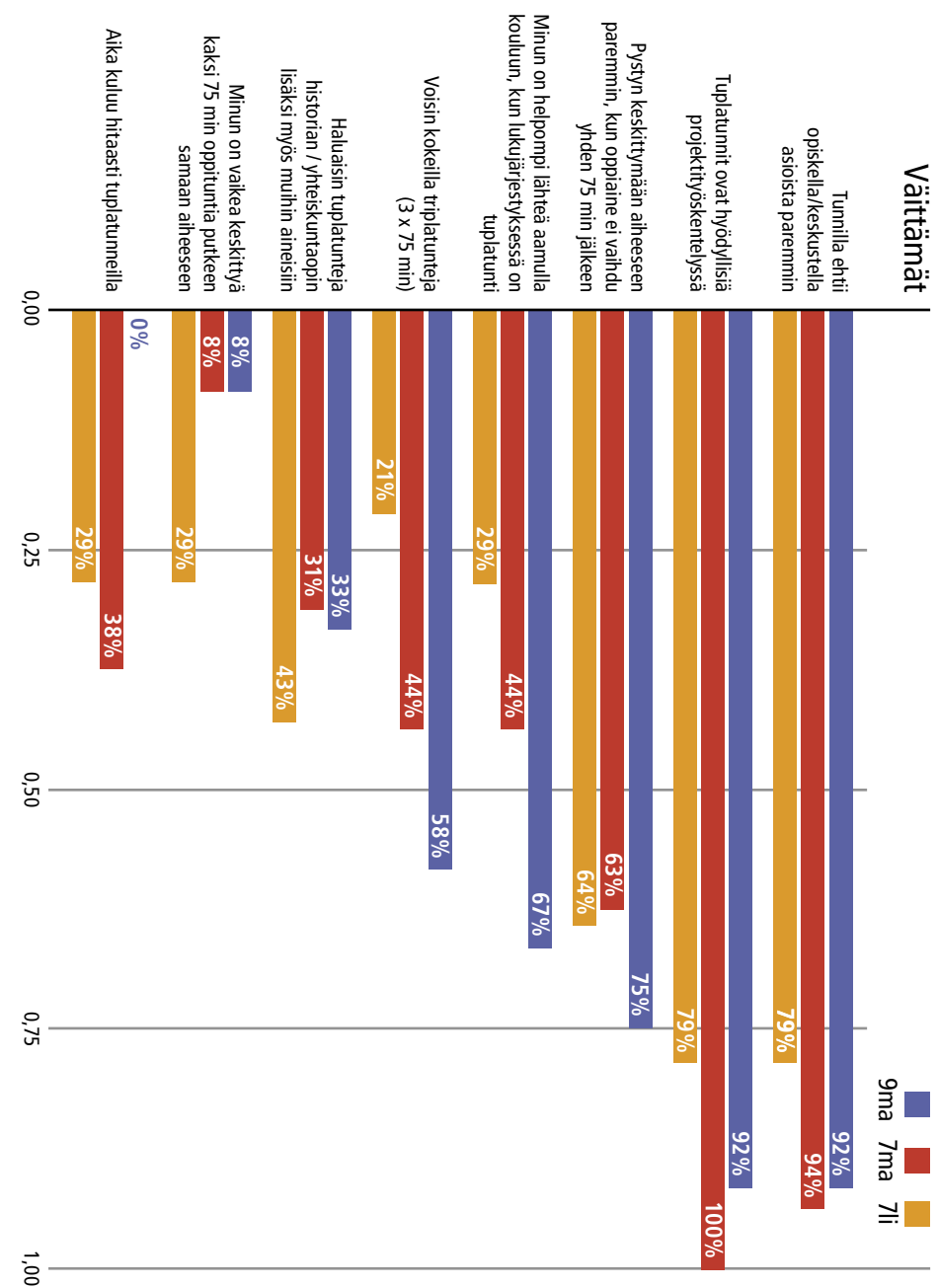

Ennako-odotusten mukaisesti 9ma piti kokeilusta eniten (ainoastaan yksi oppilas suhtautui negatiivisesti), mutta hieman yllättäen myös 7ma:ssa vain yksi oppilas suhtautui kielteisesti kokeiluun. Liikuntapainotteisella 7. luokalla taas muodostui kolmen hengen oppositio, jolle kokeilu taisi olla kyllä todellista tervanjuontia – muuten myös 7li näytti pitävän kokeilusta.

Kysyin oppilailta myös tarkempia väitteitä kokeilusta. Jos oppilas oli samaa mieltä väitteen kanssa, hänen piti klikkaamalla ruksittaa väite. Prosenttiosuus kertoo, kuinka moni vastaajista oli samaa mieltä väitteen kanssa. Suosituimpia väitteitä olivat kokeilulle suotuisat "tuplatunnli-

la ehtii opiskella/keskustella asioista paremmin" sekä "tuplatunnit olivat hyödyllisiä projektityöskentelyssä". Vähiten suosittuja väitteitä olivat taas "aika kuluu hitaasti tuplatunnilla" sekä "minun on vaikea keskittyä kaksi 75 min oppituntia putkeen samaan aiheeseen".

Väittämät

Vaikka oppilaiden vastaukset väitteisiin tukevatkin kokeilun ideaa ja tavoitteita, on myös huomioitava, että kaikissa ryhmissä vähemmistö haluaisi tuplatunteja muu-

hin aineisiin kuin historiaan ja yhteiskuntaoppiin. Itse en ajattele, että historia ja yhteiskuntaoppi olisivat jotenkin erityisen keskusteleuvia tai projekteihin sopivia oppiainei-

ta, mutta voi olla että oppilaille on tämä kohta ollut hel-
poin valinta. Yleisesti oppilaiden positiivinen asenne nä-
kyi myös avoimissa vastauksissa:

“Ei ole kiirettä, joka on läsnä pelkästään 75 minu-
tin tunneilla. Ehtii keskustella asioista paremmin
ja saa esille enemmän näkökulmia. Ei yleensä jää
mitään pahasti kesken, kuten normitunneilla.”
-Oppilas 9ma

“Hyvin aika käsitellä asioita, rennompaa kun ei
ole hirvää kiirettä” - Oppilas 9ma

“Ehtii enemmän; Asiaan voi perehtyä enemmän,
kun ei vaihdu tunti heti” - Oppilas 7ma

“Pystyt jatkamaan vaikka projektia ja pystyy kes-
kittymään aiheeseen asiaa jättä paremmin mieleen ja
pystyy jatkamaan jotain asiaa jota ei ehdi 75 min
tajuamaan” - Oppilas 7ma

“On kivaa kun ei ole paljoa kirjoja mukana”
-Oppilas 7ma

“Ei tarvitse vaihtaa luokkaa ja aikaa on enemmän”
- Oppilas 7ma

“Oppii paremmin ja ehtii rauhoittua” - Oppilas 7C

“Oppii enemmän ja pystyy paneutumaan parem-
min tiettyyn aiheeseen” - Oppilas 7li

Varsinkin 7li:ta tuli kuitenkin myös kriittistä
palautetta:

“Ehkä välillä ei jaksaisi keskittyä. Varsinkin kun
ne on tilapäisiä tunteja, mieluummin olisi vaikka
8.15-11” - Oppilas 7li

“Välillä ei jaksaa keskittyä” - Oppilas 7li

“Ei enää ikinä” - Oppilas 7li

Opettajan kokemuksia

Perinteinen koulun perusasetelma on murtumassa, eikä
vähiten uuden opetussuunnitelman takia. Monet koulun
kehittäjät haluavat kääntää asetelman ja tehdä oppimises-
ta oppilaan, eikä enää opettajan, työtä. Uudessa asetel-
massa oppilas omistaa oman osaamisensa. Opettajan työ
on tukea ja auttaa oppilasta saavuttamaan oma parhaansa.
Opettajan pitää aidosti kohdata oppilaansa ja tukea hei-
dän kasvuaan henkilökohtaisemmalla tasolla kuin aikai-
semmin. Kaikki tämä vaatii enemmän aikaa kuin mihin
75 minuuttia kerrallaan tuntuu riittävän.

Kuten oppilaiden vastauksista pystyi päättelemään,
kokeilu onnistui varsin hyvin. Motivoituneet ryhmät piti-
vät kokeiluista kaikissa aineissa, toki kaikille oppilaille
uusi aikataulutus ei sopinut yhtä hyvin. Omasta näkökul-
mastani haluaisin ehdottomasti jatkaa tuplatuntien pitä-
mistä, ja voisin kokeilla myös triplaturnteja. Kaksi oppi-
tuntia tuntui minusta siltä kuin käytössä olisi ollut kol-
men oppitunnin verran aikaa. Koen, että etenkin opetus-
keskustelujen laatu parani, koska minun ei tarvinnut ede-
tä aiheesta toiseen kiireessä. Huomasin kuinka paljon ai-
kaa normaalien oppituntien siirtymät, aiheeseen orientaio-
tuminen ja taukojen osuminen “väärään” kohtaan oikeas-
taan vievät. Suurimmalla osalla oppilaista oppimistulok-
set paranivat ja varsinkin projektityöskentely hyötyi ko-
keilusta. Myös vierailijoiden kutsuminen sekä vierailuilla
käynti oli huomattavasti helpompaa tuplatuntien puitteis-
sa.

Uskon, että tuplatunnit ovat vasta alkua, eivätkä vain
radikaali toimenpite. Kun luokat 1-6 toteuttavat yhä oppi-
laslähtöisempää ja kokonaisvaltaisempaa pedagogiikkaa
yhden opettajan johdolla, en usko että luokat 7-9 voivat
jäää ennalleen kovin pitkäksi aikaa.

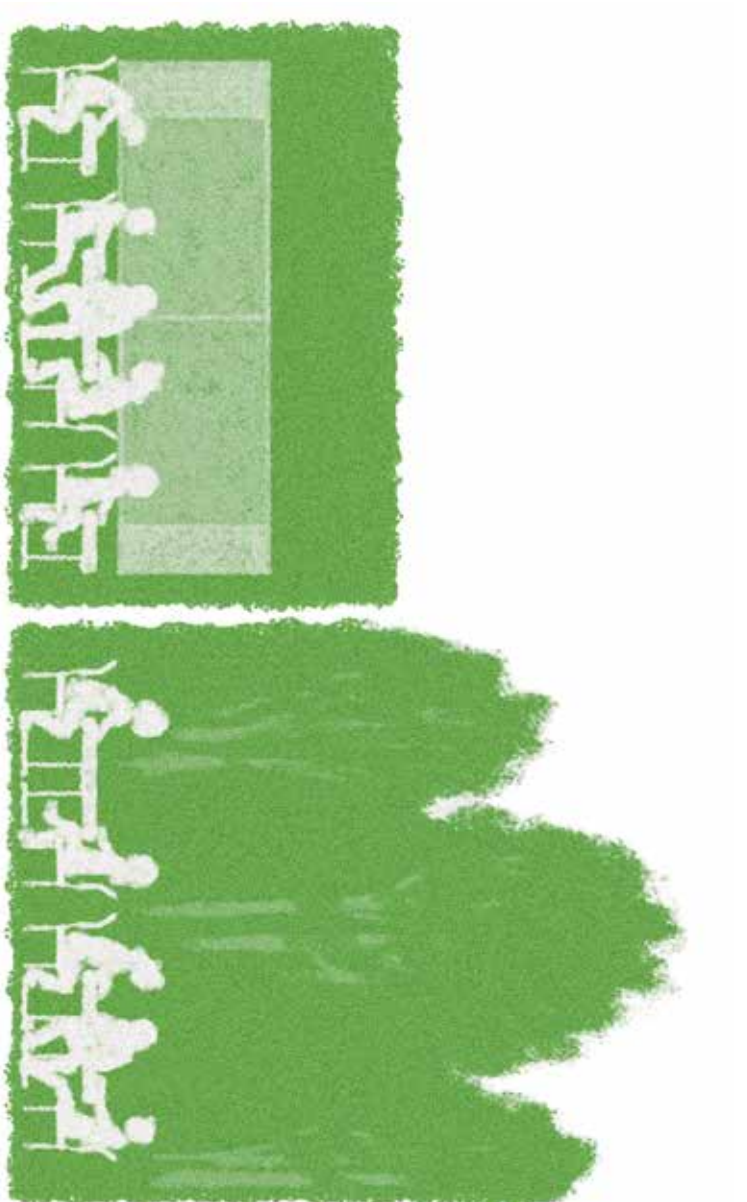
75 minuuttia	2 x 75 minuuttia
10 min laitteiden hakeminen	10 min laitteiden hakeminen
5 min oppilaiden asettuminen	5 min oppilaiden asettuminen
5 min tehtävänanto, kertaaminen ja ohjeistus	5 min tehtävänanto, kertaaminen ja ohjeistus
10 min oppilaat avaavat tiedostot ja palauttavat työn mieleensä	10 min oppilaat avaavat tiedostot ja palauttavat työn mieleensä
35 min tehokasta työskentelyä	110 min tehokasta työskentelyä (oppilas voi pitää yhden tai useamman tauon sopivissa kohdissa)
10 min laitteiden palauttaminen (oppilas pakotetaan pitämään tauko, juuri kun hän on päässyt alkuun)	10 min laitteiden palauttaminen
46% tehokasta työskentelyä	73% tehokasta työskentelyä; 40 min enemmän tehokasta työskentelyä kuin jos oppiaine olisi vaihtunut välissä

Miten voin kokeilla itse?

Miltoin?	<ul style="list-style-type: none"> - Jos sinulla tuntuu olevan aina kiire - Jos sinulla on keskustelevia ryhmiä - Jos haluat kokeilla uutta pedagogiikkaa
Miksi?	<ul style="list-style-type: none"> - Vierailijoiden kutsuminen ja vierailuille meneminen helpottuu - Projektitöskentely ja muu oppilaslähtöinen toiminta helpottuu - Jokaisessa päivässä on vähemmän liikkuvia osia ja stressiä
Kenelle?	<ul style="list-style-type: none"> - Asiasta kiinnostuneille opettajille, etenkin reaaliaineisiin sekä taito- ja taideaineisiin - Etenkin 9. luokkalaisille - Etenkin eteville ja motivoituneille ryhmille
Toimenpiteet	<ul style="list-style-type: none"> - Ideoi miltä tuplatunnit näyttäisivät sinun aineessa - Kysy oppilaiden mielipidettä asiaan - Kysy mukaan muita kiinnostuneita opettajia vertaistueksi - Ota yhteyttä koulusi lukujärjestyksen tekijään hyviissä ajoin jo kokeilua edeltävänä keväänä

Kuva: Salli Kulmala

Oppimisen tilat

Jere Linnanen, kommentit: Elina Sjöholm, Virpi Vatanen

Idea

Liikunnan, maantiedon ja biologian opettajat ovat hyödyntäneet koulujen lähialueita luovaasti opetuksessaan jo vuosikymmenten ajan. Uuden opetussuunnitelman yhtenä tavoitteena on, että ajatus oppimisympäristön laajentamisesta luokkahuoneen ulkopuolelle tulisi osaksi myös muita oppiaineita. Lukuvuonna 2017-2018 lähdimme uudistamaan oppimisen tiloja muokkaamalla luokkatiloja monikäyttöisemmiksi sekä etsimällä koulumme ja sen lähialueen tiloille uusia käyttötarkeituisia. Tämä luku kertoo pääasiassa siitä, miten kielen ja luonnontieteiden opettajat ovat ottaneet haasteen vastaan.

Opetus luokkahuoneen ulkopuolella ei ole ollut kokouksissa itse tarkoitua. Suurin osa opetuksesta ja oppimisesta tapahtuu yhä luokkahuoneiden sisällä, mutta joissakin tapauksissa olisi perusteltua etsiä uusia tiloja ja ratkaisuja. Samalla ehkä tulemme kurkistaneeksi tulevaisuuteen, jossa oppiminen voi olla yhä ilkkuvampaa, joustavampaa ja oppilaslähteisempää.

Olemme ottaneet luokkien lisäksi koulun käytävät, pihan ja ruokalan uudella tavalla opetusikäyttöön. Tämän lisäksi tapahtumaa on ollut myös uudessa inno-luokassa, jossa on kehittyneet videointi- ja ryhmättyömahdollisuudet, sekä vieriseissä Maunula-talossa, jossa toimii muun muassa nuorisotoimi, työväenopisto ja kirjasto. Halusimme laajentaa oppimisen tiloja viidestä syystä:

1. Projektitöiden lisääntyminen
2. Opetuksen eriyttäminen
3. Kokeellisten menetelmien tilavaatimukset
4. Vuorovaikutteisyyden lisääminen
5. Tapahtumat ja ilmiöt

Tässä luvussa kirjoitamme jokaisesta syystä tarkemmin ja pohdimme opettajien kommenttien pohjalta, kuinka hyvin kokeilu on toiminut ja kannattaako sitä jatkaa. Luvun loppuksi tarjoamme myös lyhyen katsauksen käytännön ongelmien ratkaisemiseen, sekä miten kokeiluun voisi järjestää omissa kouluissa.

Projektitöiden lisääntyminen

Ensimmäinen syy laajentaa oppimisen tiloja on oppilaiden projektitöiden lisääntyminen. Kun yhä useampi opettaja monipuolistaa omia arviointikäytäntöjään, oppilaiden erilaiset projektit lisääntyvät lähes samaa tahtia.

Usein tilojen vaihtelu projektitunneilla auttaa myös työrauhan saavuttamisessa. Kun oppilaat voivat halutessaan työskennellä esimerkiksi käytävään sohvilla luokkatilojen sijaan, eri ryhmät voivat valita itselleen sopivan työtilan. Jotkut ryhmät kaipaavat ideoita ja puheensortinaa, toiset vaativat hiljaisuutta keskittymykseen. Koska oppilaat ovat vastuussa töidensä lopputuloksesta ja opettaja arvioi projekteja oppimisprosessin ja lopputulosten kautta, ryhmille voidaan antaa vapaus valita itselleen sopiva oppimisen tila.

Vapaus valita itselleen sopiva oppimisen tila voi olla myös etuokeus, jonka ryhmä voi menettää, jos se ei noudata sovittuja sääntöjä. Joillakin luokilla työilmapiiri voi olla rauhaton, minkä vuoksi rauhallisemmille ja motivoituneimmille oppilaille voi olla helpotus päästä toiseen tilaan tekemään omaa projektiaan. Samalla opettaja voi jättää luokkaan ja keskittyä auttamaan niitä oppilaita, jotka tarvitsevat entien tukea omien projektiansa kanssa.

”Uudet aulatilat ilmoittivat oikeastaan viime vuonna enemminkin siihen, että porukka istui mukavammassa ympäristössä tekemässä yhteisprojekteja. Näissä on tietysti oppilailla itsellään enemmän vastuuta työn etenemisestä – mielenkiinto siirtyy helposti muuhun kuin varsinaiseen työhön. Ei välitämättä toimi kaikilla ryhmillä.” – Virpi Vatanen, fyke-opettaja

”En osaa sanoa, olisiko vanhannallinen liitutaalupetus tuonut tähän lisäarvoa ja olisivatko kaikki oppineet asiasta paremmin. Toisaalta ryhmät kuitenkin tykkäsivät vapaudesta valita oma työtapansa ja rauhassa tekeminen. Ilmapiiri oli jotenkin rennompi. Opettajalle jäi myös enemmän aikaa huomioida ne, jotka apua kaipaavat tai tarvitsivat. Ehkä

siitä kuitenkin muuttamalla jäi siemen oman vastuun ottamisesta opiskelussa.”
– Virpi Vatanen, fyke-opettaja, 8. luokan itseohjautuvasta opetuskokeilusta

Opetuksen eriyttäminen

Toinen syy laajentaa oppimisen tiloja on opetuksen eriyttäminen. Uuden opetussuunnitelman mukaan jokaisen oppilaan tulisi edetä omalla tasollaan, mikä lisää oppettajan painetta eriyttää opetusta. Kuitenkin joskus samassa tilassa opettaminen voi häiritä tehokasta ja tuloksellista eriyttämistä.

Tunnilla voi käydä niin, että tietty osa oppilaisista tekee jo lisätehtäviä, kun toiset tarvitsevat apua vielä perusasioiden kanssa. Esimerkiksi ennen koetta voi olla tilanne, että osa luokasta on tutustunut lisämateriaaliin tai teke-mässä esseitä kannettavalla tietokoneella, kun toinen osa luokasta kaipaa kokeeseen kertausta kädestä pitäen. Koe-kertauksen pitäminen esimerkiksi aulan seisomapöytien äärellä voi luoda intimmimman mahdollisuuden oppimiselle sekä antaa työrauhaa luokkaan jäävälle omissa aiheis-saan eteneville oppilaille.

Oppilaiden projektit voivat olla videoiden kuvaamista ja tuottamista. Tällöin heidän kannattaa ohjata tilaan, jossa on erityisen hyvät puitteet tähän. Koulullamme on siitä onnekas tilanne, että meillä on uusi inno-luokka, jossa on käytettävissä mediakasvatusta. Hän opastaa oppilaita videotyöskentelyssä samalla kun opettaja itse työskentelee muun luokan kanssa. Samalla oppilaat oppivat, että on olemassa erilaisia työkaluja, tiloja sekä asiantuntijoita, joita kannattaa hyödyntää eri tilanteissa.

”Suurin osa oppilaisista pitää siitä, että asioita voi tehdä toisella tavalla, osa ei.”
– Virpi Vatanen, fyke-opettaja, inno-luokan opetuskokeilusta

”Haasteita tuovat nuorten erilaiset käyttäminen ja so-siaaliset taidot, opiskeluvaihto ja motivaatio. Ehkä seuraavaksi olisi hyvä kokeilla yhteisopetta-juutta sekä mielen vähän isomman ryhmän kanssa

saisi työskentelyyn aitoa toiminnallisuutta ja moni-puolisuutta enemmän. Mahdollisuuden toteuttaa niitä tutkimuksia, jotka nuoria kyseisestä aiheesta kiinnostavat.” – Virpi Vatanen, fyke-opettaja

”Koulun rappuset on kätevä paikka laskea vaikkapa rappusten nousutehoa tai nostaa sykettä syketaajuuden määrittystä varten. Syy olla pois luokasta on tässäkin hyvin käytännöllinen. Maunulan leikkipuiston pihassa on keinur. Käymme seiskaluokkalaisten kanssa siellä mittaamassa keinumistaajuuden. Koulun lisäksi ruokalaan päin johtava kalteva taso sai ihan uuden merkityksen tänä syksynä, kun yksi seiskaluokan ryhmä päätti määrittää oman etenemisnopeutensa tekemällä kupperkeikkoja koko maen matkalla.”
– Elina Sjöholm, fyke-opettaja

Kokeellisten menetelmien tilaavaatimukset

Joiissakin aiheissa luokan ulkopuolinen oppimisympäristö tukee paremmin oppimisen tavoitteita kuin perinteinen luokkahuone. Maantiedon ja biologian lisäksi myös kemiassa ja fyysikassa on monia sisältöalueita, joita voidaan demonstroida paremmin luokan ulkopuolella. Samalla opitaan jotain tieteellisistä menetelmistä.

”Kasiluokan kemiassa yhtenä aineena on hapot ja emäkset. Sen yhteydessä käymme hakemassa kotitalousluokasta sitruslehdelmän ja ruokasoodapurkin. Otamme opettajanhuoneesta astiat ja menemme aulaan tai ruokalaan maistelemaan näitä. Syy olla muualla kuin luokassa on turvallisuuslähtökohhta: kemian luokassa ei saa syödä, ja koe on pakko tehdä luokan ulkopuolella. Lisäarvoa tuo se, että oppilaat käyttävät asioimassa kohteliaasti köksän luokassa ja jälkien siivoaminenkin on tavallista tärkeämpää, koska olemme koulun yhteisissä tiloissa.”
– Elina Sjöholm, fyke-opettaja

”Olen käyttänyt fytiikan opetuksessa koulun sisäiloja ja pihaa ihan siksi, että olen halunnut tehdä kokeita isommassa tilassa: On hauska kokeilla, kuinka kauas ääni kantaa ääninaudasta, pitkiä jousia on helpompi liikuttaa aulassa, nopeusmittauksia ja aika-matka-kuvaajien tekoa varten oppilaat ovat juosseet ulkona.

Ulkona juokseminen vapauttaa oppilaat toimimaan yhdessä. Opettajana voin jakaa vastuuta oppilaille ja antaa ohjat heidän käsiinsä. He päättävät itse, kuka juoksee ja kuka lähettää, merkkavat juostavan matkan maastoon, määrittävät, missä kukakin seisoo ja siten toistavat kokeen, kunnes jokin on osannut käyttää sekuntikelloa ja muistautuloksensa, kunnes se kirjataan paperille. Joku oppilas ottaa usein roolin, jossa hän ohjaa muiden toimintaa. Siitä, kuka saa juosta, tulee kiistaa. Jos mittaus ei onnistu, on aloitettava alusta ja oppilaiden yhdessä on tehtävä tästä päätös.

Muutama vuosi siten mittasimme yhden ryhmän kanssa, kuinka moni auto ajaa ylinopeutta. Tämä vaatii oppilailta ennen kaikkea yhteistyötaitoja. He synkronoivat puhelmien kellot ja soittelivat toisilleen tunnistetietoja, minkä auton nopeutta milloinkin mittasivat.

Tässä näkyy, mitä pois luokkahuoneesta siirtyminen parhaimmillaan saa aikaan. Oppilaista tulee aktiivisia toimijoita, joilla on kaikki keinot käytössä.” – Elina Sjöholm, fyke-opettaja

Tapahdumat ja ilmiöt

Kouluissa on aina juhlittu lukuvuoden merkkipäiviä ja pidetty tapahtumia. Koulujen liikuntasalit muuttuvat helpposti juhlasaleiksi, joihin kerääntyään hiljentyneään jouluna ja laulamaan suvivirttä keväällä. Kuitenkin uusi opetussuunnitelma tuo mukanaan myös vaatimuksen rakentaa oppilaiden kanssa kaksi ilmiötä vuoden aikana.

Vaikka ilmiöiden ei tarvitse olla koko koulun yhteisiä juttuja, usein ilmiöiden aloittaminen sujuu helpommin, kun esimerkiksi koko luokka-aste on kerrallaan paikalla.

Kuva: Elina Sjöholm

Maunulan yhteiskoulun 9. luokkalaisia arvioimassa koulun sähkönkulutusta.

Näin ollen esimerkiksi koulumme ruokalasta tehdään tila, jossa voidaan infota isompia oppilasryhmiä milloin mitään aiheesta. Myös koulun pihaluonnetta voidaan ottaa eri tavalla käyttöön, kuten vaikkapa Suomi100-vuoteen liittymässä *Suomifestissä*, joka muutti koulun pihan festivaalialueeksi. Festivaaleilla järjestettiin ulkoruokailu ja sekä oppilaat että opettajat pitivät pop up -henkisiä työpajoja.

Koulumme läheisyyteen avattiin joulukuussa 2016 Maunula-talo, jossa on sekä kirjasto että nuorisotoimen ja työväenopiston uudenaikaiset tilat. Maunula-talossa on järjestetty monenlaisia tapahtumia ja myös koulun ilmiötä. Maunula-talo on tarjonnut ilmiölle mahdollisuuksia kasvaa ja laajentua koulun ulkopuolelle. Samalla oppilaat ovat nähneet, miten opettajat tekevät yhteistyötä muiden tahojen kanssa, ja myös nuorisotalon palvelut ovat tulleet nuorille tutuiksi.

Vaikka koulun käytävien, liikuntasalin, ruokalan, pihan sekä lähialueen luovassa käyttöönössä on tuskin mitään uutta, ilmiöt osataan tekevät tällaisesta toiminnasta yleisempää kuin aikaisemmin. Jokainen hyvä kokemus kertoo työyhteisölle, että keitelijä kannattaa tehdä. Seuraava askel on aina edellistä helpompi.

”Maunula-talolla olen ollut mukana parissa vierailussa. Syksyllä kasien Median liittyvä ilmiö, jossa rap-artisti Paleface oli mukana kertomassa rap-musiikkiin liittyvistä teemoista sekä genrestä yleisesti. Esityksen tila toimi hyvin, mutta työpajat eivät oikein onnistuneet. Kun porukka hajosi liian leveälle, ohjausta joutui odottelamaan joskus pitkäänkin. Oma luokkani on päässyt Hyvää vapaa-aika-projektin puitteissa useinkin talolle esimerkiksi yhteiseen leffa- & myyttäri-iltaan. Toimii, kun mukana on tilan tuntava nuorisohjaaja ja porukkaa on vähemmän.” – Virpi Vatanen, fyke-opettaja

Käytännön ongelmat

Kun olimme yhdessä kouluna lähemmässä tähän kokeluun, oppilaiden riittävä valvonta herätti paljon keskustelua. Oppilaat ovat aina opettajan vastuulla ja monia opet-

taja hermostutti ajatus oppilasryhmän jakamisesta: Mitä tehdä, jos joltain pahaa tapahtuu sillä välin, kun opettaja on muualla?

Oppimisen tilojen avaaminen on ikään kuin luokmatuokan opettajaohitoisen ja vapaan oppilaslähtöisen lähestymistavan välillä. Kaikki menetelmät eivät sovi kaikille ja opettajalla on vastuun valita oikeat menetelmät oikeille ryhmille. Kun joidenkin oppilaiden kanssa pelkästään ryhmätyöt voivat olla riski, toiset oppilaat voidaan päästää tyhjiin naapuriluokkaan työskentelemään.

Jos joidenkin opetusryhmien kanssa opettaja on huolissaan siitä, mitä luokkahuoneen toisella puolella tapahtuu sillä välin, kun hän kääntää katseensa toiseen puoleen, tällaisen ryhmän kanssa tuskin kannattaa lähteä laajentamaan oppimisen tiloja. Sen sijaan valituisen istumajärjestyksen tekeminen voisi olla hyödyllistä. Jos taas opettaja pysyy luottamaan ryhmään ja hänellä on aikaisempia myönteisiä kokemuksia ryhmän kyvystä itsenäiseen työskentelyyn, on kenties syytä harkita oppimisen tilojen laajentamista ja sen etuja.

”Ajattelisin että tässä pätee sama kuin liikuntatunneilla. Ohjeet annetaan ja sitten vahvotaan, mutta jokaisen vieressä ei voi olla koko aikaa.”

– Elina Sjöholm, fyke-opettaja

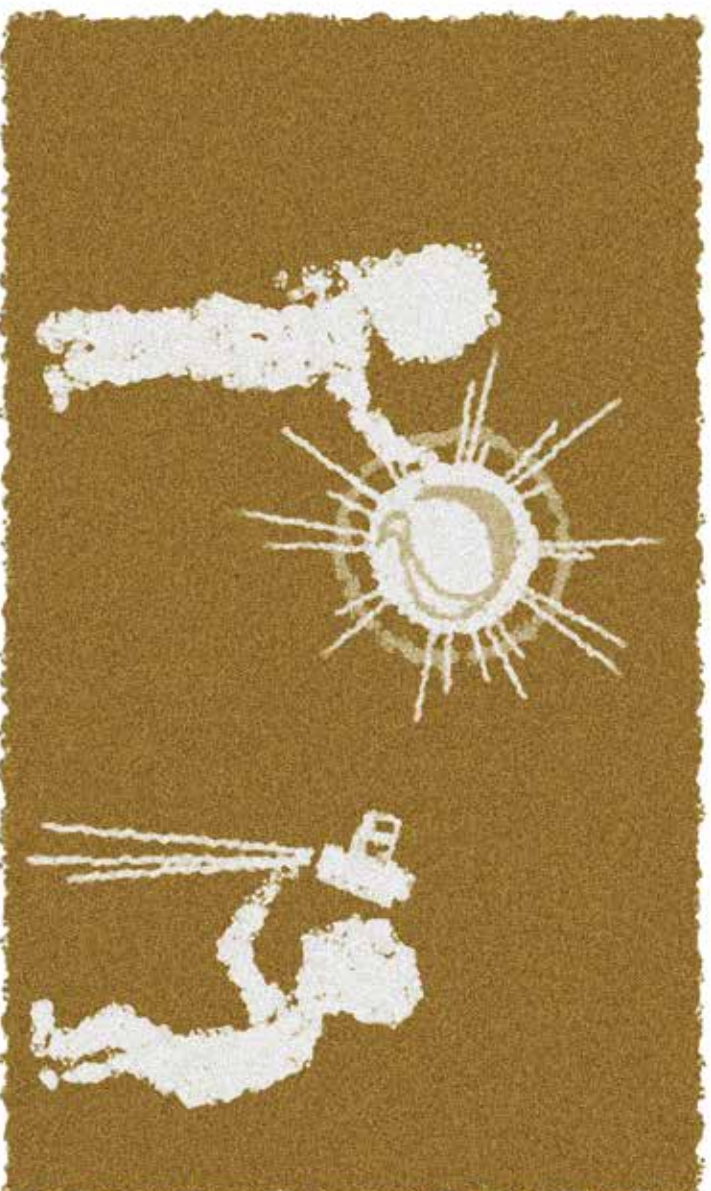
”Oppilaat pääsääntöisesti pitävät luokan ulkopuolella tapahtuvasta toiminnasta. Häslinkiä siitä tietenkin syntyy ja aikaa kuluu siirtymisiin. Toisaalta itseohjautuvuus paranee ja tilanteissa saattaa syntyä hienoja oppimiskokemuksia ja -elämyksiä. Ryhmähenkeä nostattaa kaikki sellainen, mikä poikkeaa tavallisesta. Tuntuisi siltä, että luokkahuoneen sisällä minä vedän oppilaita perässäni. Luokkahuoneen ulkopuolella taas - kun oppilaat tietävät, mitä ollaan tekemässä - he menevät ja minä seuraan perässä mahdollistaen heidän toimintaansa.”

– Elina Sjöholm, fyke-opettaja

Miten voin kokeilla itse?

Milloin?	<ul style="list-style-type: none">- Jos luokkien sisällä on suuria tasoeroja- Jos oppilaat tekevät paljon projektiluontoisia töitä- Jos oppiaine vaatii fyysisistä tilaa kokeellisille menetelmille
Miksi?	<ul style="list-style-type: none">- Opetuksen eriyttäminen voi helpottaa- Lisää tilaa tapahtumille ja ilmiöille- Oppilaiden osallisuus päätöksenteossa kasvaa
Kenelle?	<ul style="list-style-type: none">- Oppilaille, joihin voi luottaa- Itsenäisille oppilaille, jotka häiriintyvät helposti- Oppilaille, jotka tarvitsevat erityisosaamista tai yhteistyökumppania omaan projektiin
Toimenpiteet	<ul style="list-style-type: none">- Mieti, mitkä koulusi tilat voisivat sopia erilaisiin käyttötarkoituksiin- Mieti, mitkä opetusryhmät voisivat olla valmiita kokeiluun- Kysy mukaan myös muita opettajia- Keskustele valvontalinjasta muiden opettajien kanssa ja pidä myös rehtorit ajan tasalla kokeiluista

JATKOON!

Monialaiset oppimiskokonaisuudet

Harri Kuokkanen, Kaisa Mansikka, Inkeri Miekkavaara, Virpi Vatanen

Versio 1.0

Uusi OPS toi mukanaan haasteita kaikkiin Suomen kouluihin. Työtapojen muutos oppilaslähöiseksi oppimisen prosessin tarkasteluksi sekä oppiaineita yhdistävät kokonaisuudet - opetuksen eheyttämisen - tulivat pyryväksi osaksi opettajan arkea.

OPS:n perusteissa opetuksen eheyttämistä ohjeistetaan toteuttamaan usealla rakenteisiin liittyvällä tavalla, esimerkiksi jaksottamalla eli järjestämällä samaan teemaan liittyvät asiat samaan tai peräkkäisiin jaksoihin opiskelaviksi. OPS:n mukaan monialaisten oppimiskokonaisuuksien tavoitteet, sisällöt ja toteuttamistavat päätetään paikallisesti ja ne täsmennetään vuosisuunnitelmissa. Oppimiskokonaisuudet voidaan suunnitella riittävän pitkäkestoisiksi siten, että oppilalla on aikaa syventyä sisältöön ja työskennellä tavoitteellisesti, monipuolisesti ja pitkäjänteisesti. (POPS, luku 4.4.)

Oppimiskokonaisuuksien teemat on OPS:ssa sidottu toimintakulttuurin kehittämistä ohjaaviin periaatteisiin eli laaja-alaisten osaamisalueiden edistämiseen. Tärkeää on huomioida nuorten aito aktiivisuus ja osallistuminen käytännössä niin, että nuoret kokevat prosessin tekemisen merkitykselliseksi ja hyödylliseksi heille itselleen. Samalla mahdollistetaan oppimistapahtuma, jossa asian ymmärtäminen, pohdinta ja tieto toimia erilaisissa tilanteissa erilaisten toimijoiden kanssa jo itsessään luovat vahvuuksia elinikäiseen oppimiseen.

Tässä artikkelissa esittelemme koulussamme vuosina 2016 - 2018 monialaisten oppimiskokonaisuuksien parissa koettua ja opittua. Ilmiöiksi kutsumamme kokonaisuudet ovat käyneet läpi monia vaiheita ja heiluriikettä opettaja- ja oppilaslähöisempien lähestymistapojen välillä. Erilaisten pulmien, haasteiden ja onnistumisten myötä on alkanut syntyä toimintamalleja, joita on haluttu jatkaa ja kehittää edelleen.

Maunulan yhteiskoulussa opetus oli aiemman OPS:n aikana hajautettua, mutta uuden OPS:n kirjoittamisen myötä yhä useampi opettaja kallistui sille kannalle, että oppiaineen kurssi olisi mielekästä pitää yhden tai kahden jakson aikana. Elokuusta 2016 lähtien aloitettiin kurssiinmuotoiseen opetukseen siirtyminen porrastetusti seitsemänstä luokista. Kurssimuotoinen opetus on tuonut mukanaan opettajille mahdollisuuden intensiivisempien kokonaisuuksien opettamiseen ja oppilaille mahdollisuuden keskittyä pienempään määrään oppiaineita kerrallaan. Ilmiötyöskentelyyn kurssimuotoinen opetus on tuonut omat haasteensa, sillä työskentely on pitänyt suunnitella niin, ettei se haukkaisi liian isoa osaa kurssista.

Lukuvuoden 2016 - 2017 ilmiötyöskentelyä väritti oppimistavan uutuuden ja sen käyttöönoton eriasteisuuden luoma vaihtelevuus. Yhtä ilmiömäallia ei ollut, vaan osa ilmiöistä syntyi niin sanotusti ”lennossa”. Vaikka tämä teki ilmiötyöskentelystä epäyhtenäistä, joitakin helmiä se synnytti: Kun ilmiölle ei vielä ollut rakenteellista mallia, saattoi yksittäisen oppilasryhmän työskentelystä eri oppiaineissa ja keskustelussa eri opettajien kanssa nousta spontaanisti oppilaita kiinnostavia teemoja, joista opettajat työstivät lukuvuoden edetessä lukuvuoden läpäisevän ilmiön. Selkeiden rakenteiden puuttuessa ilmiötyöskentely jäi kuitenkin korostetun satunvaraiseksi, riippuen niinkin arkisesta asiasta kuin opettajien käytävillä ja opettajanhuoneessa kohtaamisen määräästä.

Ilmiötyöskentely saattoi alkaa esimerkiksi siitä, kun eri oppiaineiden opettajat olivat oppilaiden kanssa keskustellessaan kiinnittäneet huomiota samoihin kiinnostuksen kohteisiin. Näitä lähdettiin sitten laajentamaan oppiainerajat ylittäviksi kokonaisuuksiksi. Joskus inspiraatio kantoi useaan oppiaineeseen, toisinaan suppeammiksi parin kolmen oppiaineen kokonaisuudeksi.

Vaihtelevuudesta huolimatta ensimmäisen vuoden ilmiötyöskentely paljasti jotain keskeistä ilmiötyöskentelystä: motivoituneiden oppilaiden ja heidän kanssaan käytyjen keskustelujen myötä ilmiötyöskentely saattoi antaa miltei rajattomalta tuntuvat mahdollisuudet laajentaa oppilaiden perspektiiviä opittavista asioista, mutta oppilas-

lähtöisen ihmettelyn ja uteliaisuuden puuttuessa opettaja-
lähtöisyys väistämättä korostui ja ilmiöyöskentely alkoi
muistuttaa perinteisempää projektityöskentelyä.

Esimerkki 1.

Luokka-aste: 8. Luokka

Teema: Pahuus

Lähtökohta: Luokanohjaajan kanssa käydyt keskustelut oppilaita kiinnostavista filosofisista kysymyksistä ja historian tunneilla käsitelty toinen maailmansota saivat oppilaat ja opettajat yhdessä pohimaan pahuuden käsitettä, sen määrittelyä ja ilmenemismuotoja.

Toteutus: Teemaa pohjistettiin oppitunneilla, jonka jälkeen tehtiin museovierailu syksyllä 2016 Helsingissä olleeseen näytellyyn Epäihmissyden museo. Vierailun pohjalta pohdittiin määrittelyä, rakenteiden ja sääntöjen noudattamisen merkitystä hirtteille. Yhdessä käsitön opettajan kanssa tarkasteltiin myös jummuksien teknisiä ominaisuuksia ja niiden toteuttamisen logiikkaa. Ryhmä vieraili myös Kiasmassa Pahan jälkeen -näytelyssä, joka herätti kysymyksen taiteen eettisistä ulottuvuuksista ja tehtävästä.

tilojen ja muiden resurssien hallinta osoittautui vaikeaksi. 9.-luokkalaisten vaikuttamiseen liittyvän kokonaisuuden toimintatavoissa oli kuitenkin jo aineksia pysyvämpään työskentelymalliin.

Esimerkki 2.

Luokka-aste: 9. Luokka

Teema: Vaikuttaminen

Lähtökohta: Oppilaiden kiinnostuksen herättävään epäkohtiin paneutuminen ja niihin vaikuttavan toiminnan toteutus

Toteutus: Työskentely ajoittui kolmelle koulupäivälle, jolloin oppilailla ei ollut lukujärjestyksen mukaisia opetusta joko ollenkaan tai osan päivästä. Ensimmäinen päivä käyttiin aiheen valintaan ja työskentelyn suunnitteluun, toinen aineiston hankkimiseen tai muuhun koulun ulkopuolella tapahtuvaan työskentelyyn ja kolmas työn kokonaiseen ja viimeistelyyn koululla.

Ensimmäisenä päivänä oppilaat saivat tutustua kseen vallavan määrän eri teemoihin kytkettyjä linkkejä QR-koodien muodossa. Linkit olivat opettajien valitsema ja kytkettyivät joihinkin epäkohtiin. Linkkien sisältö vaihteli lyhyistä video klippeistä uutisartikkelihin ja kokonaisiin dokumenttelokuviiin, eikä oppilailla ollut edes mahdollisuutta tutustua kattavasti kaikkiin. Linkit oli ryhmitelty pistettäin siten, että ne liittyivät toisiinsa. Oppilaiden olitise löydettävä pienissä ryhmissä punainen lanka: Mitä näinä mielestäni käsittelevät, mikä epäkohta on kyseessä ja miten siihen itse haluaisin vaikuttaa? Selkeimmän jäsentyvistä aiheesta ryhmä valitsi itselleen aiheen ja työtavaksi vaikuttamiskeinon.

Ensimmäisen päivän päätteeksi jokaisella ryhmällä oli aihe ja työtapa valittuna sekä seuraavan kenttätöppäivän ohjelma laadittuna. Tämä suunnitelma piti allekirjoituttaa huoltajalla seuraavaksi päiväksi, jotta koti oli tietoinen lapsensa liikkeistä koulun ulkopuolella. Opettajan tehtäväksi jäi valmistelun jälkeen auttaa jumiin jääneitä ryhmiä järjestä-

Versio 2.0

Lukuvuodelle 2017 - 2018 oppimiskokonaisuusien suunnittelu aloitettiin elokuussa. Syksyllä toteutettiin Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlan kunniaksi Suomi 100 -ilmiö, joka oli teemoitteen erillinen eri luokka-asteilla. Seitsemäsluokkalaisten keskittyivät luontoon ja ympäristöön, kahdeksaluokkalaisten median ja yhdeksäsluokkalaisten suomalaisen identiteettiin ja kansalaisen mahdollisuuksiin. Ilmiö omistui hyvin, mutta työllisesti erityislaatuksa vuoksi opettaja todella paljon. Ilmiö ei myöskään ollut parhaalla mahdollisella tavalla oppilaskähtöinen, koska yhtenäiset teemat oli etukäteen päätetty. Koska ilmiö toteutettiin kaikille luokka-asteille samanaikaisesti,

mään ja suunnittelemaan toimintaansa. Oppilasmaan lähtöisyys kuitenkin auttoi tässä, sillä oppilaat valitsivat pitkälti omien oppimisvalmiuksensa tasoisesta työskentelytavasta eikä ”tiaan suuren palan haakaamista” juuri nähty.

Toinen päivä toteutettiin suunnitelman mukaisesti koulun ulkopuolella, kuitenkin niin, että päivä alkoi ja päättyi ohjainten opettajien tapamisella koulussa. Näin tarkistettiin kaikkien oppilaiden luvut ja varmistettiin, että kaikilla oli päivän työskentelyyn vaadittavat välineet käytössään. Kolmannen päivän tehtäväksi jäi näin ollen materiaalin työstäminen mahdollisimman valmiiseen muotoon.

Yhdeksäluokkalaisten ilmiössä oppilaita lempeästi ohjauvat, mutta kuitenkin oppilaslähtöiset raamit, kysymykset ja linkit, autoitivat oppilaita valitsemaan omalle tahtotulleen sopivan ja samalla itseä kiinnostavan aiheen, jolloin opettajan merkitys työn mahdollistajana ja ohjaajana ja vastaavasti oppilaiden rooli työssä suunnittelijoina ja toteuttajina korostuivat.

Koska Suomi 100 -ilmiö vaati kokonaisuutena opettajilta tarpeettoman paljon yhteissuunnitteluaikaa, keväälle haluttiin täysin toisenlainen, oppilaslähtöisempi ilmiö. Sihen kuitenkin otettiin osin mallia yhdeksäluokkalaisten syksyn ilmiöstä. Näin ollen opettajista muodostettiin luokka-asteittain tiimit, joiden tehtävänä oli suunnitella ilmiötyöskentelylle raamit. Kohtuullisen suurten oppilasmäärien vuoksi ilmiöt suunniteltiin kevätlukukauden ajalle porrastettusti niin, että 9.-luokkalaisten kokonaisuus oli ensimmäisenä ja 7.-luokkalaisten viimeisenä. Näin vältyttiin aiemmin havaitulta tila- ja laitepulalta.

9.-luokkalaisten annettiin vapaasti valita sekä aiheensa, työskentelytapansa että ohjaava opettajansa. Työskentely oli siis oppilaslähtöistä mitä suurimmassa määrin. Ohjaukseenkin kuitenkin hakivat vielä muutoaan, ja osa opettajista kuormittui enemmän, koska useat oppilaat hakeutuivat samojen opettajien ohjaukseen. Toisaalta myös nuoret olivat epävarmoja, miten ilmiötyöskentely vaikutti arviointiin, joten osa suorituksista jäi vaatimattomiksi.

8.-luokkalaisten päätettiin tarjota inspiraatioksi opettajien kokoamista QR-koodien takaa löytyviä linkkejä saamaan tapaan kuin yhdeksäluokkalaisten syksyllä. Heidän kohdallaan kukin opettaja valitsi itselleen ohjattavaksi vähintään kaksi ryhmää. Näin opettajien työtaakka saatiin jakautumaan tasaisemmin. Onnistuneet tuotokset koottiin varsinaisen työskentelyajan jälkeen näyttelyksi, jossa oppilaat saivat äänestää mielestään parasta. Voittanut ryhmä palkittiin elokuvalipulla. Ilmiö-näyttely koettiin yleisesti onnistuneeksi ja kehittämisen arvoiseksi ideaksi.

7.-luokkalaisten ilmiötyöskentelyn yhteiseksi teemaksi valittiin ruoka. Ohjauks- ja arviointikäytänteitä tarkennettiin entisestään. Oppilaslähtöisyydestä tinkiminen herätti keskustelua, mutta se todettiin perustelluksi luokka-astehuomioiden. Loppujen lopuksi 7.-luokkalaisten ilmiötyöskentely koettiin melko onnistuneeksi. Suurin osa oppilaita työskenteli motivoituneesti ja tuotoksetkin olivat enimmäkseen laadukkaita. Opettajille aiheutunut työmäärä oli kohtuullinen ja jakautui tasaisesti.

Esimerkki 3.

Luokka-aste: 7. luokka

Teema: Ruoka

Lähtökohdat: Tarkoituksena tarkastella kaikkea sitä, mitä ruokaan liittyy eettisiä ja tuotannollisia näkökulmista terveyteen ja kulinarismiin.

Toteutus: Työskentelyyn käytettiin yhteisen aloitustunnin lisäksi kolme kokonaisia 75 min oppituntia. Oppilaat työskentelivät sovitulla oppitunnella oman lukujärjestyksensä mukaisesti. Yhteisessä aloituksessa oppilaat ohjattiin jakautumaan 2-4 henkilön ryhmiin. Aiheen sai valita opettajien koostamasta listasta tai keksiä itse, kunhan se jollain lailla liittyy ruokaan. Oppilaiden tuli itse valita kaksi oppiainetta, joiden tietoja tai työtapoja aikoo käyttää projektissaan. He saivat itse päättää miinäkäläinen tuotos projektin tuloksena syntyisi.

Työskentelytunnella valvojana ja ohjaajana toimi aina se opettaja, jonka tunnilla lukujärjestyksen mukaan oliin. Arviointi toteutettiin lomakkeen

avulla sanallisena arviona noin viidestä opettajasta koostuvissa tiimeissä.

Liitteenä Ilmiöprojektin oppilasohjeet pähkinänkuoressa (liite 1), Ilmiöprojektin tiedot -lomake (liite 2) ja Ilmiöprojektin arviointi -lomake (liite 3).

Versio 3.0

Parivuotisen kehityskaarensa aikana Ilmiötyöskentely on siis kokenut koulussamme useita vaihteita ja kokeiluja. Onnistuneeksi toimintatavaksi on osoittautunut esimerkiksi inspiroiva yhteinen aloitus, jossa ohjeet kerrataan yhteisesti ja oppilaiden hyödynnettäväksi tarjotaan materiaalia, joka ei kuitenkaan liiaksi rajaa aiheen tai näkökulman valintaa. Oppilaslähttöisyyden ei tarvitse tarkoittaa sitä, että oppilaiden annettaisiin tehdä mitä tahansa. Toimivaksi käytännöksi on huomattu myös lukijärjestyksen mukaisen oppituntien puutteissa työskenteleminen. Silloin vältetään työläättä aikataulujen uudelleen järjestelyä ja valvominen ja ohjaaminen onnistuu luontevasti. Oppilaita ohjataan ottamaan mahdollisimman paljon vastuuta omasta työskentelystään ja sen suunnittelusta, jolloin ei haittaa vaikka paikalla oleva ohjaava opettaja välillä vaihtuu. Valmiiden Ilmiötöiden yhteinen esittely ja parhaiden palkitseminen motivoi oppilaita. Opettajat kokivat tiimeissä toteutetun sanallisen arvioinnin toimivaksi ja antoisaksi tavaksi.

Syksyllä 2018 koulussa perustettiin eri aineiden opettajista koostuva Ilmiötimi, jonka tavoitteena on luoda Ilmiötyöskentelylle sapluuna, jota voidaan hyödyntää pysyvästi.

Tiimin ehdotuksen mukaan vuosittain toteutettaisiin kaksi Ilmiötä, joista toinen liittyy suoraan oppiaineiden sisältöihin ja opettajien väliseen yhteistyöhön. Näin ollen Ilmiöiden arviointikin on osa oppiaineiden arviointia. Opettajat yhdessä miettivät kokonaisuusien laajuuden, mutta oppilaille annetaan mahdollisuus valita ryhmä ja heille sopiva työtapa.

Toisen Ilmiön on tarkoitus olla kaikille vuosiluokille yhteinen. Koska yhteisen aloituksen pitäminen 400 oppilaalle on jo tilojen rajallisuuden vuoksi haasteellista, on ajateltu, että samansisältöisen aloitustukion voi kukin opettaja pitää oppitunnilla noin viikkoa ennen oppilaiden suunnittelutuntia. Suunnittelutunnin tarkoituksena on saada ryhmille ohjaajat ja varata työskentelyssä tarvittavat resurssit heidän käyttöönsä. Kun aloitusta ei pidetä koko koululle tai luokka-asteelle samassa tilassa, opettajan on myös paremmin mahdollista vastata oppilailta nouseviin kysymyksiin. Ilmiökokonaisuus on suunniteltu sijoitettavaksi kahdelle päivälle jaksojen taitteeseen, jolloin työskentely ei vie liikaa minkään kurssin tunteja.

Toinen Ilmiö vaatii opettajilta jonkin verran yhteis-suunnittelua, jotta oppilaille tarjottavaksi voidaan koota heitä mahdollisesti kiinnostavia kysymyksiä tai aihealueita ja jotta tilojen ja laitteiden jakaminen saadaan sujuvaksi. Koska tehtävänänto on avoin, oppilaat pääsevät hyödyntämään laaja-alaisen osaamisen taittoja ja näyttämään osaamistaan oppiaineiden rajojen ulkopuolelta. Näin ollen on luontevaa arvioida työskentelyä sanallisesti. 400 oppilaan työskennellessä Ilmiön parissa yhtäaikaisesti on välttämätöntä mahdollistaa työskentely myös koulun ulkopuolella.

Ilmiötyöskentelyn jälkeen oppilaiden tuotokset halutaan saada kaikille näkyviksi esimerkiksi koko koulun messutapahattumassa.

Ilmiöprojektin oppilasohjeet pähkinänkuoressa

Ilmiöopiskelun tarkoituksena on yhdistää monen eri oppiaineen tietoja, taitoja ja työtapoja. Ilmiöprojektissa tuokit ryhmäsi kanssa valitsemaanne aiheetta ja hyödynnätte projektissanne vähintään kahita nelos- tai viitosjakson oppiainetta. Työskenteleytunnit ovat 5. jaksossa ma 16.4. klo 9.40—12.50 sekä ti 17.4. ja to 19.4. klo 9.40—11.00. Valmis työ on palautettava viimeistään ma 23.4. klo 15.45 mennessä.

- > Muodosta 2—4 henkilön ryhmä, jonka kanssa työskentelet projektin aikana.
- > Valittua ryhmällemme aihe saamastanne listasta tai keksikää aihe itse. Aiheen tulee jollain lailla liittyä **ruokaan**.
- > Valittua vähintään **kaksi oppiainetta**, joiden tietoja ja/tai työtapoja aiotte käyttää projektissanne.
- > Päättäkää, mitä teette, eli minkälainen tuotos projektinne tuloksena syntyy.
 - Voitte tehdä **esimerkiksi** jotakin seuraavista:
 - posterit tai artikkelit
 - tarina tai näytelmä/kohtaus/kohtauksen tai näytelmän käsikirjoitus
 - haastattelu/kyselytutkimus ja tulosten raportointi/grafinen esitys/tilasto/kuvaaja
 - fysiikan tai kemian koe ja työselostus/raportti
 - resepti/reseptivihko tai ruokalista
 - budjettisuunnitelma
 - video/minidokumentti/minielokuva
 - taideteos (kuvakollaasi, maalaus, valokuvasarja, patsas, tekstiililaidetta...)
 - taide-esitys (tanssi, laulu, sävellys, sanointus...)
 - blogi/nettisivu yms.
- > Jatkakaa tehtävät ryhmän jäsenten kesken niin, että kaikilla on jotakin vastuullaan.
- > Tehkää ajankäytösuunnitelma: mitä pitää saada tehtyä minäkin päivänä. Teillä on aikaa työskennellä 3 x 75 min, joten suunnitelkaa ajankäyttöenne sen mukaan.
- > Täyttäkää paperinen lomake ja sähköinen tehtävä Classroomissa ★★★★★.
- > Listatkaa tarvitsenne materiaalit ja laitteet (taidetarvikkeet, iPadit, läppärit, älypuhelimet, INNO-luokan välineet jne.).

Ilmiöprojektin tiedot

Ilmiöprojektin tiedot

Projektinne AIHE ja siihen liittyvät oppiaineet:

Projektinne AIHE ja siihen liittyvät oppiaineet:

Projektisuunnitelma (mitä aiotte tehdä):

Projektisuunnitelma (mitä aiotte tehdä):

Projektiryhmänne jäsenet (koko nimi ja luokka):

Projektiryhmänne jäsenet (koko nimi ja luokka):

Palauta tämä täytettynä valvovalle opettajalle!

Palauta tämä täytettynä valvovalle opettajalle!

Ilmiöprojektin arviointi

Arvioitavan ryhmän jäsenet: _____

Projektin aihe: _____

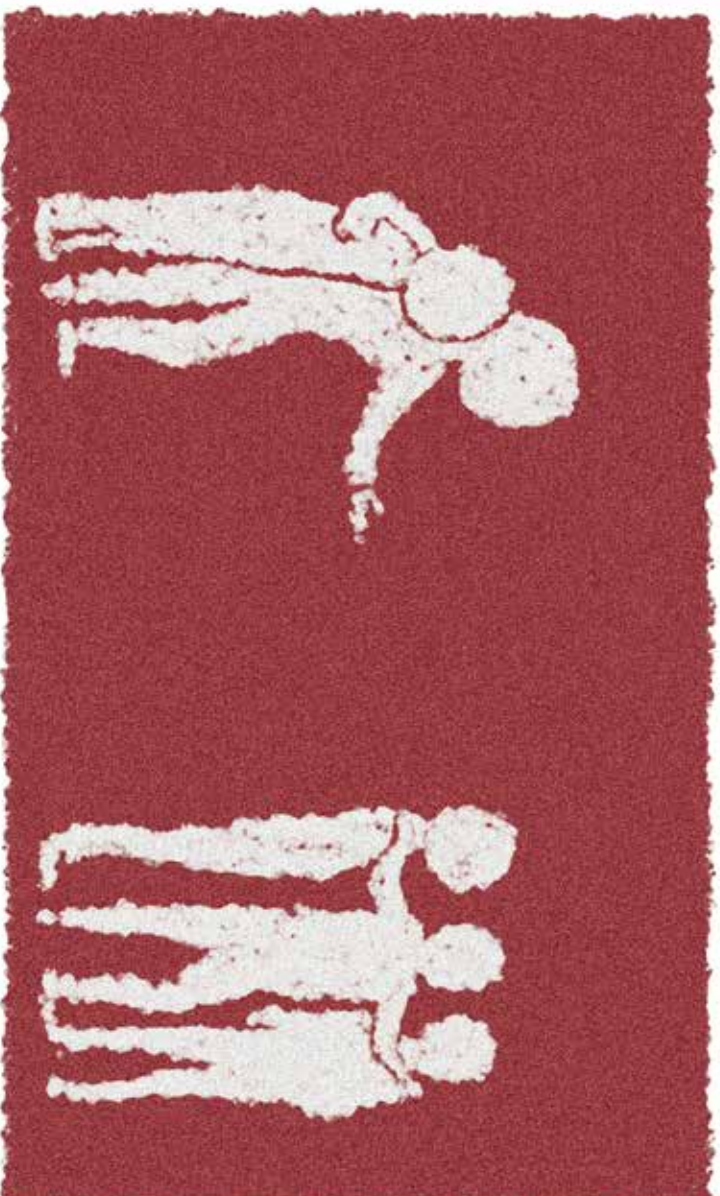
Projektiin liittyvät oppiaineet: _____

Tavoitteet ja suunnitelma	Vastuun jakaminen ja yhteistyö	Tulos/tuotos ja taitojen osoittaminen
<p>Projektiin on valittu selvä aihe ja asetettu tavoitteet, jotka ryhmä haluaa saavuttaa. Mitä on tarkoituksena oppia ja selvittää? Mikä on työn tulos? Oppilaat ovat luoneet projektilleen suunnitelman.</p>	<p>Projektin aikana työtehtävät ja vastuut on jaettu: jokainen ryhmän jäsen pystyy kertomaan, mitä on projektin aikana tehnyt ja mikä on ollut hänen työpanoksensa projektissa.</p>	<p>Projektin tuloksena on syntynyt jonkinlainen muodoltaan vapaa tuotos. Tuotos liittyy projektille valittuun aiheeseen ja osoittaa erilaisten taitojen hyödyntämistä ja oppimista.</p>
<p>Toteutus</p> <ul style="list-style-type: none"> - mahtavasti - oikein hyvin - pääosin - jonkin verran - vaatimattomasti - vain vähän - ei lainkaan 	<p>Toteutus</p> <ul style="list-style-type: none"> - mahtavasti - oikein hyvin - pääosin - jonkin verran - vaatimattomasti - vain vähän - ei lainkaan 	<p>Toteutus</p> <ul style="list-style-type: none"> - mahtavasti - oikein hyvin - pääosin - jonkin verran - vaatimattomasti - vain vähän - ei lainkaan
<p>Arviointiin muita kommentteja:</p>		

Oppimisen arviointi	Tavoitteiden saavuttaminen	Oppiaineiden hallinta
<p>Oppilaat osaavat kertoa, mitä oppivat projektista ja eritellä työvaiheita ja taitoja, joita projektin eteneminen ja onnistuminen on vaatinut.</p>	<p>Oppilaat osaavat realistisesti arvioida ja perustella, ovatko heidän projektilleen asettamat tavoitteet täyttyneet.</p>	<p>Projekti on sisältöltään yleisesti monipuolinen, eheä ja mielekäs. Se liittyy luontevasti valittujen oppiaineiden asiasisältöihin ja/tai työtapoihin</p>
<p>Toteuttu</p> <ul style="list-style-type: none"> - mahtavasti - oikein hyvin - pääosin - jonkin verran - vaatimattomasti - vain vähän - ei lainkaan 	<p>Toteuttu</p> <ul style="list-style-type: none"> - mahtavasti - oikein hyvin - pääosin - jonkin verran - vaatimattomasti - vain vähän - ei lainkaan 	<p>Toteuttu</p> <ul style="list-style-type: none"> - mahtavasti - oikein hyvin - pääosin - jonkin verran - vaatimattomasti - vain vähän - ei lainkaan

Ilmiötyöskentelyssä huomioitavaa:

Aika	<ul style="list-style-type: none">- yhteinen suunnittelu vie aikaa- riittääkö resurssoitu aika oppilaiden tuotoksille?
Resurssit	<ul style="list-style-type: none">- tilat- laitteet- koulun ulkopuolelle lähtiessä luvat ja valvojat
Opettajat	<ul style="list-style-type: none">- yhteistyö kollegan kanssa- aika- heittäytyminen ohjaamaan jotain muuta aihealuetta kuin oma oppiaine
Oppilaat	<ul style="list-style-type: none">- motivaatio tehdä erilailta- saa valita, kenen kanssa tekee
Mitä hyötyä tästä on?	<ul style="list-style-type: none">- oppilaat pääsevät näyttämään piileviä kykyjään- lähentää oppilaita ja opettajia toisiinsa- oppilaiden kohtaaminen erilaisessa kontekstissa

Nuorisokasvattajana Maunulan yhteiskoulussa

Aapo Kenttä

Nuorisokasvattajan tehtävä koulussa

Olen työskennellyt elokuusta 2017 lähtien Maunulan yhteiskoulussa nuorisokasvattajana, jonka tehtävänkuvana on osa koulun kehittämishanketta. Luonneltisin työtäni koulussa tapahtuvaksi matalan kynnyksen nuoriso- ja sosiaalityöksi. Työssäni painottuvat ennaltaehkäisevän ja varhaisen puuttumisen toimintaperiaatteet. Toimin siellä missä nuoretkin ovat, niin oppi- ja välitunneilla kuin sosiaalisessa mediassa ja viereisellä nuorisotalollakin. Nuorten aito kohtaaminen ja kuuleminen sekä heidän tarpeisiinsa vastaaminen ja muu nopeakin reagoiminen ovat työni perustaa. Hyvä kontakti nuoriin sekä sitä myötä muodostuva helposti lähestyttävyyys ja tavoitettavuus ovat työssäni tärkeässä roolissa.

Nuorisokasvattajana olen osa koulun oppilashuoltoryhmää, jonka jäsenistä säännöllisintä yhteistyötä olen tehnyt koulupsykologin sekä koulukuraattorin kanssa. Oppilashuoltoryhmälle pääsen jakamaan työssäni saamia arjen havaintoja. Oppilaiden ja ryhmien tuen tarpeiden tunnistaminen on ollut erittäin tärkeä osa tätä havainnointia. Oppilashuoltoryhmän kokouksissa olen myös saanut tietoa jokaisesta luokasta ja näin voinut suunnata resursseja erityisesti niille luokille, joissa tarvitaan sosiaalipedagogista apua. Lisäksi yhtenä perustyötehtävistäni on palveluohjaus, joka käsittelee myös palveluohjauksen koulun omiin oppilashuoltopalveluihin eli koulukuraatorille, -terveydenhoitajalle tai -psykologille.

Työssäni moniammatillinen yhteistyö muidenkin toimijoiden kanssa on säännöllistä. Olen esimerkiksi osallistunut alueellisen Maunula-tiimin kokouksiin, ollut yhteistyössä Tyttöjen talon ja Poikien talon, Icehearts-organisaation sosiaalityön kasvattajan sekä erityisesti Maunulan nuorisotalon kanssa. Yhteistyötä näiden toimijoiden kanssa on jatkettu ja kehitetty myös toisena lukuvuonna.

Monipuolista yksilöttyötä

Oppilaille näkyvän työni voi jakaa ryhmien kanssa tehtävään työhön ja yksilöttyöhön. Nuorten kanssa tekemässäni yksilöttyössä toimin matalan kynnyksen apuna ja tukena erilaisissa tilanteissa. Saatamme nuorten kanssa istua alas ja keskustella esimerkiksi mieltä painavista asioista tai, jos luontevammalta tuntuu, lähtää yhdessä ulos kävelämään ja käymään keskustelua jossakin nuorelle luontevassa ja mielekkäässä paikassa.

Nuorten yksilöohjauksessa työkenttäni on ollut varsin laaja. Työhöni kuuluu olennaisesti esimerkiksi harrastus- ja vapaa-ajanohjaus. Olemme nuorten kanssa yhdessä etsineet internetistä, muun muassa Helsingin nuorisopalvelujen esitteistä, tietoa eri harrastuksista ja lähteneet sitten yhdessä paikan päälle tutustumaan uuteen harrastuslajiin tai -paikkaan. Tarkoituksena on ollut antaa kohdennettua tukea nuorelle ja madaltaa kynnystä uuden harrastuksen aloittamiseen. Lisäksi olen auttanut nuoria henkilökohtaisesti esimerkiksi etsimään kesätöitä ja ollut tukena työhakemusten kirjoittamisessa. Tärkeintä yksilöttyössäni on ollut mielestäni matalan kynnyksen periaate sekä joustavuus. Olen pystynyt tekemään säännöllistä ja tavoitteellista työtä nuorten kanssa koko lukuvuoden ajan mutta vastaamaan myös yllättäviin tai äkillisiin tuen tarpeisiin.

Ryhmien kanssa tehtävä työ

Työhöni kuuluu toimia luokanohjaajan tukena luokan ryhmädynamiikan ja esiin nousevien ryhmäilmioiden työstämisessä. Työ on saattanut olla esimerkiksi ryhmähengen parantamista, kiusaamisen ehkäisyä tai siihen puuttumista sekä esimerkiksi koulurauhan varmistamista oppitunnella. Moniammatillinen yhteistyö koulun sisällä niin opettajien kuin oppilashuoltoryhmän kesken edesauttaa suuntaamaan tuen sitä eniten tarvitseville oppilasyhmittä. Työni näkökulmasta onkin erityisen tärkeää, että myös opettajat osaavat jo aikaisessa vaiheessa kääntäjäpuoleeni, mikä onkin mielestäni toteutunut hyvin.

Ensimmäisen syyslukukauden alussa työni painottui koulumme uusiin seitsemäsluokkalaisiin ja heidän ryhmätyöksiinsä. Lukuvuoden toisena koulupäivänä esittelin itseni ensimmäistä kertaa uusille seitsemäsluokkalaisille

Kuva: Aapo Kenttä

pitäessäni heille tutustumis- ja ryhmäytysharjoituksia, jotka olivat osa koko yläkoulun työpäivää. Seuraavalla viikolla uusien seitsemäsluokkalaisten ryhmäytykset jatkuivat Maunula-talolla, missä Maunulan nuorisotalon sekä Oulunkylän seurakunnan nuorisotyöntekijät järjestivät ryhmäytystunnit jokaiselle aloittavalle uudelle luokalle. Kuljin jokaisen luokan mukana ja sain arvokkaita ensihavaintoja oppilaisista ja ryhmistä. Samalla tutustumme oppilaiden kanssa toisimme paremmin.

Lukuvuoden alussa kiersin myös kaikissa muissa peruskoulun luokissa ja pääsin näin ainakin lyhyesti esittelemään itseni kaikille. Vierailin myös useamman kerran Maunulan nuorisotalolla tutustukseni nuoriin myös kouluympäristön ulkopuolella. Molemmipuoleinen tunteminen nuorten kanssa ja sitä myötä saavutettava luottamus ovat olleet arvokkaita ja erityisen tärkeitä lähtökohia tekemälleni työlle. Toisen lukuvuoden ensimmäisen elokuuhun: uusia seitsemäsluokkalaista lukuun ottamatta oppilaat ovat jo tuttuja minulle.

Ryhmäprosessin kehityksen kannalta on ollut tärkeää, että olen päässyt työskentelemään luokkien kanssa muutenkin kuin oppitunnella. Merkittävimpiä ovat ehkäpä olleet eri retket. Usean luokan kanssa olemme suunnanneet Helsingin kaupungin nuorisopalvelujen Seikkai-

lutalolle, missä ohjelmassa on ollut ryhmäytävää ja nuoria haastavaa seikkailullista toimintaa. Näissä harjoitteissa tavoitteena on ollut esimerkiksi ryhmähengen, luottamuksen, yhteistyötaitojen, kommunikoinnin ja vuorovaikutuksen parantaminen ja kehittäminen. Retkien suunnittelussa ja toteutuksessa on korostunut tekemäni yhteistyö luokanohjaajan kanssa.

Toisen kansainvälisen seitsemännen luokan kanssa teimme lukuvuoden aikana yhteensä kolme päiväretkeä. Syksyn ensimmäinen retki suuntautui syyskuussa Espoossa Luukin ulkoilualueelle, missä ohjelmassa oli muun muassa eri luottamus- ja yhteistyöharjoituksia sekä biologian tehtävien ratkomista luonnossa. Myöhemmin syksyllä tekemällämme retkellä Suomenlinnaan osa oppilaisista kävi ensimmäistä kertaa Helsingin keskustassa. Retkellä oppilailta oli eri pienryhmätehtäviä, ja kukin oppilas sai mahdollisuuden toimia vuorollaan koko luokan ryhmänvetäjänä. Oppilaat pääsivät näin vuorollaan harjoittelemaan muun muassa vastuun ottamista.

Tammikuussa suuntasimme luokan kanssa Vuosaaren Seikkailutalolle, missä oli ohjelmassa talon toimintaperiaatteen mukaisia seikkailukasvatuksellisia harjoitteita. Mieleenpainuvimpia tehtäviä olivat märkäpuvut ja pelastusliivit päällä rantajäätiköllä hyppiminen ja kylmässä meressä kelluminen sekä kiipeämistehtävä, jossa luokka-

Kuva: Aapo Kenttä

toverit pitivät pitkiä tikkaita pystyssä yhden nuoren ylitäessä niitä. Tehävät vaativat osallistujilta rohkeutta mutta myös luottamusta luokkatovereita kohtaan. Seikkailutalon retkellä useampi oppilas voitti jännityksen ja uskalsi yrittää rohkeutta vaativia harjoitteita. Yhteisistä tavoitteista ja luokkatoverien kannustamisesta muodostui erittäin yhteisöllinen ilmapiiri.

Eri retkillä nuoret pääsevät näkemään toisaan muusakin kuin päivittäisessä kouluympäristössä, mikä mahdollistaa nuorille uusien piirteiden ja vahvuuksien näkemisen niin itsessään kuin luokkatoverissaan. Kasvattajien on tärkeää kiinnittää huomiota luokkiin ryhmänä ja nähdä ryhmän kehittyminen prosessina, jonka työstämistä on tärkeää jatkaa koko yläkouluun ajan.

Kansainvälisten seitsemäs- luokkalaisten kevään 2018 ilmiö

Kevään 2018 kohokohtana lähdimme molempien kansainvälisten seitsemänsien luokkien kanssa yöretkelle Nuuksioon partiolaisten eräkämpille. Retki toimi samalla myös luokkien kevään ilmiötyöskentelynä. Kokemus oli nuorille erityinen, ja useat heistä olivat ensimmäistä kertaa yötä poissa kotoa. Oppilaat oli jaettu retken suunnittelusta lähtien eri vastuutehtäviin kuten muonitus-, varuste-

ja ohjelmaryhmiin, joiden työskentelyn pohjalta retkeä lähdettiin suunnittelemaan ja toteuttamaan. Nuoret suunnittelivat itse ruokalistat, olivat mukana kauppareissuilla ja valmistivat ruoat eräkämpissä tai ulkona retki-keittimillä. He myös vastasivat retken ohjelmasisällöstä sekä selvittivät kulkuyhteydet koululta Nuuksioon ja takaisin. Retken sisältö suunnittelusta toteutukseen oli oppilaslähdeistä ja oppiaimergajat yllättävää. Erityisesti tältä yön yli kestäneeltä eräretkeltä jäi mieleen nuorten yhteishenki ja omistumiset. Moni asia oli nuorille uutta ja vierasta, jopa oman mukavuusalueen ulkopuolelta. Ehkäpä juuri se mahdollisti nuorille tilaisuuden ylittää itsensä ja kasvaa ryhmänä. Retkellä esiin nousseiden vastoinkäymisten ja haasteiden läpikäynti ja reflektointi oli nuorille opettavaista. Oppilaiden aktiivinen osallistuminen sekä onakohtaiset kokemukset muodostivat lähtökohdan oppimiselle.

Oppitunneilla ja välitunneilla tehtävä työ

Työtehtäviini kuuluu myös olla oppilaiden mukana eri oppitunneilla. Erityisesti olen osallistunut kotitalous-, käsityö- sekä kuvataidetuunneille. Nuorisotyön näkökulmasta tarkasteltuna näiden aiheiden oppitunnit ovat olleet erit-

Kuva: Aapo Kenttä

täin luontevia paikkoja kohdata nuoria ja tutustua heihin. Oppiaineet itsessään mahdollistavat vapaamman työskenteilyn kuin lukuaineiden oppitunnit, ja myös muu keskustelu työskenteilyn lomassa on ollut mahdollista. Teoria-tunneilla voin läsnäolollani edesauttaa työrauhan toteutumista, mutta muulle keskustelulle oppilaiden kanssa ei ole luonnollisestikaan samaa mahdollisuutta. Syksyllä luodessani kontakteja nuoriin, olinkin runsaasti läsnä näillä taito- ja taideaineiden tunneilla.

Esimerkiksi kotitaloustunneilla oppilaat joutuvat väistämättä työskentelemään pienryhmissä ja olemaan vuorovaikutuksessa toistensa kanssa sekä tekemään jatkuvaa yhteistyötä. Nuorten kaveritaidot korostuvat ja eri ryhmämallit saattavat nousta esiin. Nämä oppitunnit ovatkin toimineet itselleni erinomaisena palkkana auttaa nuoria yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen harjoittelussa sekä saada samalla havaintoja eri ryhmistä.

Myös välituntitoiminnan kehittämisen on kuulunut työtehäviiini. Lämpiminä vuodenaikoina oppilaat viettävät varsin mielellään välitunteja koulun pihalla, ja monissa korispeleissä olen itsekin ollut mukana. Haasteena onkin ollut kehittää kylmemmille ja sateisemmille vuodenaajoille mielekästä välituntitoimintaa sisätiloihin. Keväällä 2018 koulullemme hankittiin pöytäjalkapallopelit, jotka saavutti heti suuren suosion. Pöydän ympärille on kokoontunut runsaasti oppilaita lähes jokaisella välitunnilla, ja olen jäänyt pelaamaan oppilaiden kanssa koulupäi-

vän päätyttyäkin. Pöytäjalkapallo on hyvä esimerkki siitä, miten välituntitoimintaa voisi jatkossa kehittää entisestään.

Kohdennettu iltapäiväryhmä

Lukuvuoden 2017-2018 aikana ohjasin kohdennettua ryhmää koulumme kansainvälisille seitsemänsille luokille. Ryhmä oli vapaa-ajan ryhmä, jonka tavoitteena oli luoda positiivista ilmapiiriä ja parempaa yhteishenkeä luokkarojojen yli sekä harjoitella ryhmässä toimimista ja vuorovaikutustaitoja. Oppilaat saivat vaikuttaa runsaasti toiminnan sisällön suunnitteluun, ja ylivertaisesti entien kannatusta ryhmän ohjelmallisillöksi saivat eri liikuntalajit.

Ryhmä käynnistyi joulukuussa, ja ajankohdaksi sovittiin tiistai-iltapäivät, koska silloin molemmilla luokilla päättyi koulu aikaisin ja Maunulan nuorisotalo oli suljettuna. Lisäksi koulun liikuntasali oli tiistai-iltapäivisin tyhjillään. Siellä ryhmämme kokoontuikin muutamaa poikkeuskertaa lukuun ottamatta. Ryhmässä pelasimme eri joukkuepelejä tai pidimme yhteisiä elokuva-iltapäiviä. Jokaisen kokoontumisen lopussa pidimme filis-kierroksen, jossa jokainen nuori sai vuorotellen kertoa, millainen tunte kyseisestä iltapäivästä jäi ja miten yhteistyö muiden kanssa sujui. Filis-kierroksella pääsimme keskustelemaan myös ryhmän yhteisistä tavoitteista ja samalla rauhoittu-

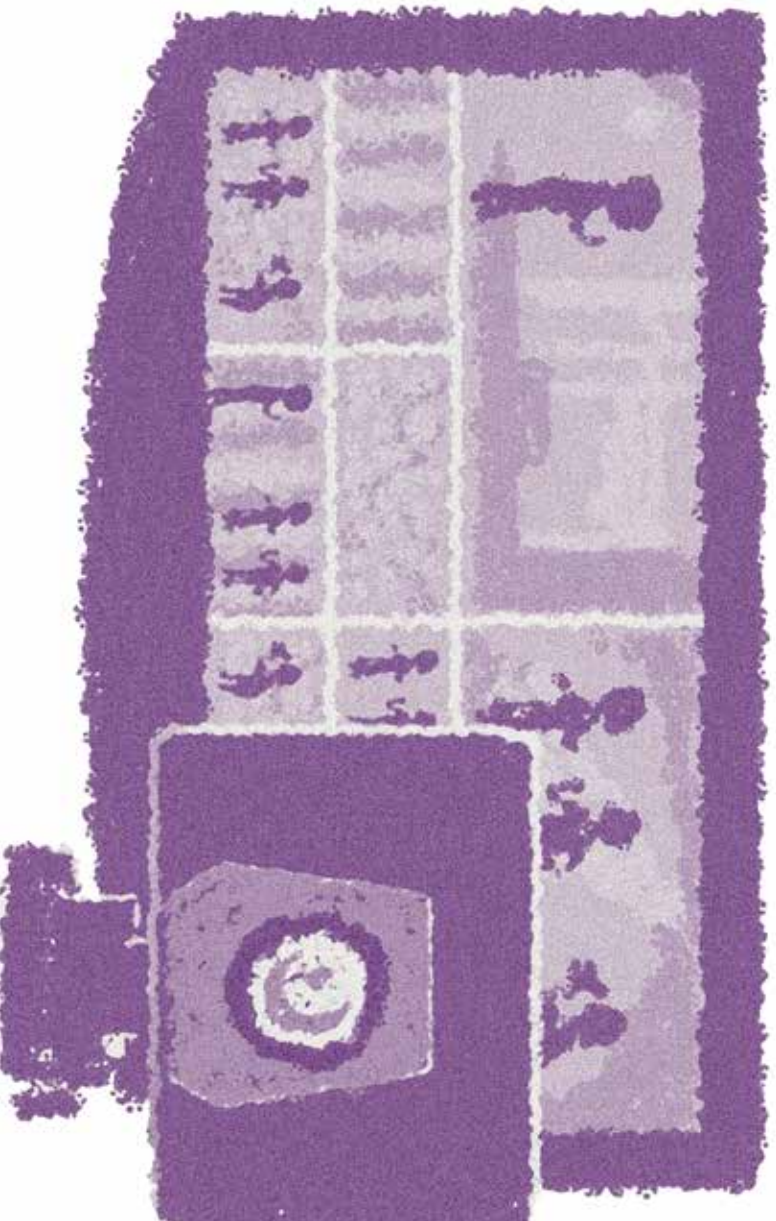
maan yhdessä hetkeksi ja huomioimaan tasapuolisesti jokainen nuori. Tilanpuutteen ja aikatauluongelmien vuoksi ryhmän toiminta jouduttiin keskeyttämään tammikuun jälkeen, vaikka oppilaat olisivat halunneet jatkaa kokoon-tumisia. Samankaltaista toimintaa on suunniteltu myös lukuvuodelle 2018-2019.

Nuorisokasvattaja osana kehittyvää kouluhyhteisöä

Toisen lukuvuoden aloitus on ollut erilainen oppilaiden ollessa suurimmaksi osaksi tuttuja. Työn jatkuvuuden ja tehokkuuden kannalta on tärkeää, että myös oppilaat tuntevat minut ja työnkuvani, sillä se mahdollistaa syven-

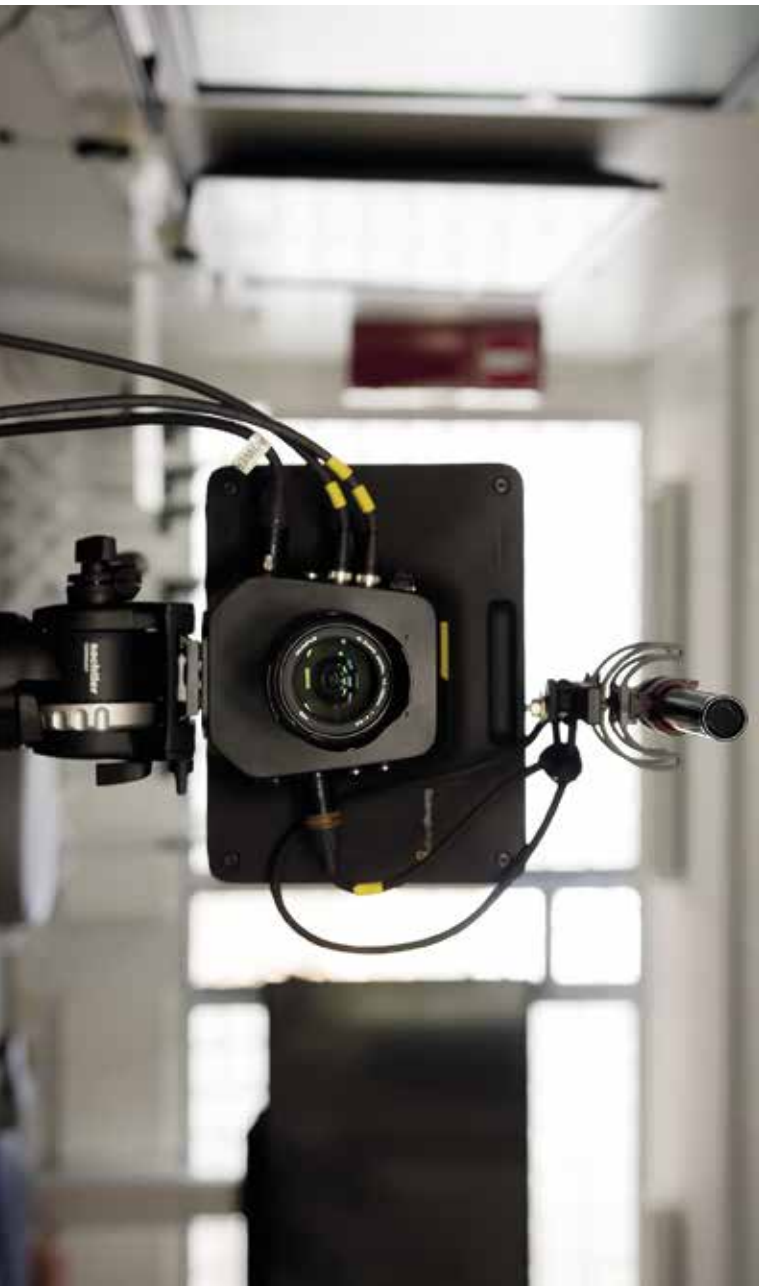
män työskentelyn. Alkuskysystä olen jälleen ollut mukana etenkin uusien seitsemäsluokkalaisten koulun aloituksen ja heidän ryhmätyksissään, mutta työskentelyyn muidenkin luokkien kanssa on avautunut uusia mahdollisuuksia. Nyt oppilaisiin tutustumiseen ei ole tarvinnut käyttää yhtä paljon aikaa kuin viime vuonna tullessani uutena työntekijänä täysin uuteen työtehtävään.

Työtehtäväni ovat olleet varsin monipuoliset ja työ on vaatinut runsasta itseohjautuvuutta, oma-aloitteisuutta sekä moniammatillista yhteistyötä. Työnkuvan ollessa koulussamme täysin uusi, myös sen suunnittelulla ja kehittämisellä on tärkeä merkitys. Tärkein roolini on olla koulun arjessa turvallisena aikuisena, joka on aidosti läsnä ja mahdollisimman helposti tavoitettavissa. Keskeisin tehtäväni on ohjata ja tukea nuorta yksilöllisessä kasvunsa ja kehityksessään.

Inno-luokka kokonaisuutena ja käyttö perusopetuksessa

Arto Tommiska

Kuva: Arto Tommiska

Mikä inno-luokka on?

Inno-luokka on Maunulan yhteiskoulun innovatiivisen oppimisen luokkatila. Sen tarjoamalla välineillä ja työta-voilla kannustetaan nuoria tuottamaan ja jakamaan audiovisuaalista sisältöä osana opiskelua ja oppimista. Käytännössä inno-luokka on helposti muunneltava luokkatila, jossa on miellyttävä akustiikka, liikuteltavia kalusteita, kahdesta kamerasta ja kuvamiksereistä koostuva monikanerajärjestelmä sekä green screen -tausta. Luokassa on myös langattomalla esitystekniikalla varustettuja älytauluja sekä jättikokoinen, kosketusnäyttölinen tietokone. Niiden kautta yksittäisten, henkilökohtaisten laitteiden ruutumäkymät sekä verkon pölypalveluihin tuotetut oppisisällöt ja kotitehtävät ovat nopeasti jaettavissa muiden kanssa.

Inno-luokkaa suunniteltaessa perinteistä luokkahuonetta on lähdetty laajentamaan kolmella eri tavalla. Uudessa luokkatilassa on mahdollista:

- 1) tuottaa ja muokata erilaisia audiovisuaalisia sisältöjä ammattitason välineillä
- 2) jakaa oma ruutu tai digitaalisessa muodossa oleva työ nopeasti muiden kanssa
- 3) muokata tilan järjestystä oppimistilanteeseen parhaiten soveltuvaaksi

Luokan digitaaliset välineet sekä ryhmätööhön soveltuva fyysinen tila luovat hyvät puitteet peruskoulun opetus-suunnitelmassa mainitulle yhteisölliselle oppimiselle, jota opetuksen uudistuksilla on selkeästi pyritty edistämään.

Inno-luokan toiminta käytännössä

Inno-luokka tarjoaa jokapäiväiseen opetukseen, oppimiseen ja oppilaiden itsetunnetun välineitä, joiden saavuttavuus kouluympäristöissä on toistaiseksi ollut varsin rajoittava.

Opettajien ja oppilaiden tukena luokassa työskentelee mediaohjaaja, jonka tehtävänä on luoda ja ylläpitää puitteita uudenaikaiselle työskentelylle. Opettaja tarjoaa inno-luokan opetukseen sisällöllisen rungon, pedagogisen näkökulman oppimiseen ja arvioi oppijoiden työskentelyä. Oppilaat antavat sisällölle muodon ja esitystavan tilan tarjoamista puitteita hyödyntäen. Mediaohjaajan tehtävänä on mahdollisuuksien mukaan luoda puitteita opettajan ja oppilaiden työskentelylle prosessin eri vaiheissa.

Inno-luokka laitteineen on opetuksen työkalu, joka oikein käytettynä kannustaa ja motivoi peruskoulun opetussuunnitelmaan kirjattuun yhteisölliseen oppimiseen ja useiden eri osaamisvalmiuksien vahvistamiseen. Luokassa työskentely tarjoaa uudenaikaisia rooleja, suoritusstapoja ja mahdollisuuksia onnistumisiin sekä yksilöllisten vahvuuksien tunnistamiseen. Parhaimmillaan inno-luokassa tehtävät projektit ja uudenlainen oppiminen auttavat rakentamaan oppijoiden minäkuva, pystyvyyden tunnetta ja itsetuntoa.

Inno-luokassa opiskelu tapahtuu koulun tarjoamilla välineillä ja on kaikille tasapuolista. Modernin teknologian käyttäjät ovat alussa lähes tasavertaisia, koska aina-kaan toistaiseksi vastaavia laitteita ei ole ollut oppilaiden käytössä koulun ulkopuolella. Luokka ja sen resurssit ovat opetuksen työkaluina tasapuolisesti kaikkien aineopettajien varattavissa ja käytettävissä oppituntien toteutuksiin. Mahdollisuuksien puitteissa välineitä ja ohjausta tarjotaan päivittäisen koulutyön lisäksi myös koulun oppilaskunnan, harrastekerhojen, projektiryhmien ja yksittäisten oppilaiden käyttöön varsinaisen kouluajan ulkopuolella.

Inno-luokan rooli perusasteen opetuksessa

Työelämän ja jatkokoulutuksen lisääntyvät vaatimukset yleissivistävän perus- ja lukiokoulutuksen jälkeen aiheuttavat kouluille ja opetukselle jatkuvasti muutospaineita. Miten peruskoulutus saataisiin vastaamaan paremmin alati muuttuviin taitovaatimuksiin, joissa osaltaan korostuu esimerkiksi tieto- ja viestintätekniikan sekä monimediaisuuden kasvava merkitys? Euroopan unionin elinikäisen oppimisen avaintaitoluokassa perinteisten taitojen (äidinkieli, vieraat kielet, matematiikka ja luonnontieteet) rinnalle nousevat myös digitaaliset, oppimaan oppimisen, sosiaaliset, yrittäjyys- ja kulttuuriset taidot.

Lukataidon ja matemaattis-luonnontieteellisten taitojen osalta Suomi kuuluu edelleen Euroopan parhaiten suoriutuviin maihin. Perinteisten tietojen ja taitojen ohella koulussa tulisi kuitenkin entistä laajemmin harjoitella myös erilaisia osaamisvalmiuksia, kuten digitaalisten välineiden hyödyntämistä, oppimaan oppimista sekä sosiaalisia ja itsensä johtamisen taitoja. (OECD 2016, 110)

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014 määrittelee seitsemän laaja-alaisen osaamisen osaamisalueita: *Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1), Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2), Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3), Monilukutaito (L4), Tieto- ja viestintätekniikan osaaminen (L5), Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6), Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7).*

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden taustalla on nähtävissä monien muiden tahojen laatimat osaamisnäyttämöt, kuten EU:n määrittelymät avaintaidot, OECD:n avainkompetenssit ja työelämän ydinosaamiset, 21. vuosisadan oppimisen taidot, sekä IFTE:n tulevaisuuden työelämätaidot. Inno-luokan toiminnan kohdalla OECD:n avainkompetenssit vaikuttavat kattavimmalta, toiminnan luonnetta yleisluontoisesti tiivistävältä ja kuvaavalta lisätaukselta.

OECD:n avaintaitoluokassa kuvatut kompetenssit on pitkälti kirjoitettu sisään nykyisen opetussuunnitelman tavoitteisiin, mutta konkreettisia työkaluja, ympäristöjä ja esimerkkejä niiden täydäntöönpanosta on ollut tar-

Kuva: Arto Tommiska

jolla nuikasti. Maunulan yhteiskoulun ja Helsingin matematiikkaluokion inno-luokka ja sen käytöstä kerätyt kokemukset ovat yksi tapa tutkia ja konkretisoida näiden tavoitteiden toteutumista opetuksessa ja oppimisessa.

OECD:n avainkompetenssit

OECD:n kompetenssijattelu, angloamerikkalainen 21st Century Learning -konseptti ja EU:n elinikäisen oppimisen avaintaitolistaus sisältävät keskenään samankaltaisia havaintoja: tulevaisuuden osaaminen on opitun tiedon ja taitojen lisäksi myös osaamisvalmiksia. Uuden omaksuminen, opitun sovelaminen sekä kyky toimia sekä ryhmässä että itsenäisesti osana suurempaa kokonaisuutta ovat nykypäivän ja tulevaisuudenupertaitoja.

OECD:n DeSeCo-projektissa (Definition and Selection of Competencies, 2005) avainkompetenssit määritettiin seuraavan taulukon mukaisesti:

1 Työkalujen käyttö vuorovaikutteisesti	
Miksi?	Työkalut
Teknologian kehityksen mukana pysyminen Kyky hyödyntää ja käyttää soveltaen työkaluja omiin tarpeisiin Aktiivinen dialogi ympäröivän maailman kanssa	1 A Kielen, symbolien ja tekstien käyttö vuorovaikutteisesti 1 B Osaamisen ja tiedon käyttö vuorovaikutteisesti 1 C Teknologian käyttö vuorovaikutteisesti
2 Vuorovaikutus heterogeenisissä ryhmässä	
Miksi?	Työkalut
Moniarvoisissa yhteisöissä toimiminen Empatiakyvyn merkitys Sosiaalisen pääoman merkitys	2 A Kyky asettua toisen asemaan, myötäeläminen 2 B Yhteistyö, tiimityöskentelytaidot 2 C Konflikttien käsitteleminen ja ratkaisu
3 Itsenäinen työskentely	
Miksi?	Työkalut
Oman identiteetin muodostuminen ja tavoitteiden asettaminen Kyky käyttää oikeuksiaan sekä kantaa vastuuta Tarve ymmärtää ympäristöään ja sen toimintaa	3 A Kyky toimia itsenäisesti osana isompaa kuvaa 3 B Kyky muodostaa ja toteuttaa suunnitelmia ja omia projekteja 3 C Kyky ymmärtää ja kyseenalaista vallalla olevia käsitteitä

Laaja-alaisen osaamisen kehittäminen inno-luokassa

Perusopetuksen tehtävänä on rakentaa tiedollinen ja taidollinen perusta ja perusmotivaatio, joiden avulla oppilailla on mahdollisuus pärjätä jatko-opinnoissa, työssä ja elämässään. Sama polku jatkuu myös lukiossa, syventäen osaamista ja taitoja entisestään. Lyhyesti lausuttuna perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa laaja-alaisella osaamisella tarkoitetaan ”tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostamaa kokonaisuutta”. (POPS 2014, 20).

Tiedollinen perusta ja motivaatio tekemiselle syntyy kurssien sisällöistä ja tavoitteista. Tiedollisen oppimisen rinnalla on kuitenkin valtavasti potentiaalia kehittää myös taidollista perustaa. Juuri tähän opetussuunnitelman perusteista poimitut, laaja-alaisen osaamisen tavoitteet tähtäävät.

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Ajattelun ja oppimaan oppimisen taidot ovat yksilöllisiä. Niiden opetuksessa tavoitteena on auttaa oppijaa itse tunnistamaan oma tapansa oppia. Samalla häntä autetaan sopeivien tavoitteiden asettamisessa sekä edistymisen arvioinnissa. Inno-luokka tarjoaa oppimisympäristöä hyvät mahdollisuudet käsitellä ja havainnollistaa erilaisia oppimisen prosesseja. Inno-luokassa on helppoa hyödyntää sähköisiä tai osittain jopa oppilaiden itsensä tuottamia oppimateriaaleja.

Useamman oppitunnin tai koko opintojakson kestävässä projektissa oppilaat ovat saaneet syventyä itse valitsemiinsä aiheisiin. He ovat keksineet ja kokeilleet erilaisia tapoja tiedon keräämiseen, tuottamiseen ja esittämiseen. Kurssin lopuksi työn tulokset on jaettu muun ryhmän kanssa esitelmänä tai videoesityksinä luokan esityskielikkaa hyödyntäen.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

Inno-luokan älytaulut mahdollistavat pienimuotoisen, työpajamaisen työskentelyn kurssin aiheiden tai tiettyjen kurssitehtävien parissa. 4-5 ryhmää voi jopa samanaikaisesti

esitellä aiheita ja tuotoksia toisilleen tai tilassa kiertävälle pienryhmille. Parhaimmillaan tämä tehostaa kurssin ajankäyttöä, helpottaa vähentämään kurssitöiden esittelyyn liittyvää esiintymisjännitystä ja madaltaa kynnystä vieraan kielen puhumiseen.

Inno-luokassa on kokeiltu myös oppisisältöihin ja ajankohitisiin aiheisiin liittyviä, videoita ja paneelikeskustelua. Keskustelujen sisällöt suunnitellaan etukäteen joko pienryhmissä tai koko ryhmän kesken. Varsinaisessa keskustelussa osallistujat saavat eläytyä rooleihin, joiden kautta aiheiden moninäkökulmaisuus ja ristiriidat eri näkökulmien välillä nousevat konkreettisesti esille.

Oppimistilanteena paneelikeskustelut ovat mielenkiintoisia, sillä niiden lopputulosta ei voi ennalta määritellä. Myös opettajalla on mahdollisuus osallistua paneelin oppilaiden rinnalla, tasavertaisena keskustelijana. Paneelissa on havaittu, että oppilaille löytyy monenlaisia rooleja ja tekemistä, joille kaikille on yhteistä se, että ne vaativat keskittymistä käsiteltävään aiheeseen. Esimerkiksi kameran takana työskentelevät seuraavat tiiviisti keskustelun etenemistä, vaikka eivät itse osallistu keskusteluun aktiivisesti. Nämä tilanteet antavat oppilaille mahdollisuuden tunnistaa ja tuoda esiin omia vahvuuksiaan vaihtelevissa ryhmätötilanteissa. Jokainen ryhmän jäsen voi tarjota taitojensa ja motivaationsa puitteissa oman panoksensa yhteisen lopputuloksen saavuttamiseksi.

Itsestä huolehtimisen ja arjen taidot (L3)

Inno-luokassa työskentely edistää itsestä huolehtimisen ja arjen taitojen kehittymistä. Yhteiset, oppilaslähtöiset projektit tarjoavat hyvän tilaisuuden opetella esimerkiksi vastuun kantamista omasta ja yhteisestä työstä, tunnetaitoja ja sosiaalisia taitoja, ihmissuhteita ja keskinäistä huolenpitoa, järkeviä teknologisia valintoja sekä ajanhallintaa. Kuvalliseen sisällöntuotantoon liittyy aina haastavia kysymyksiä yksityisyydestä ja tekijänoikeuksista. Näihin on hyvä perehtyä oppilaiden kanssa ennen prosessia sekä sen aikana, jolloin heillä on myös omakohtaista tarttumapintaa siihen, mitä käsitteet käytännössä tarkoittavat.

Kuva: Arto Tommiska

Monilukutaito (L4)

”Monilukutaito on kykyä hankkia, muokata, tuottaa, esittää ja arvioida tietoa eri muodoissa, eri ympäristöissä ja tilanteissa sekä erilaisten välineiden avulla.” (POPS 2014)

Inno-luokan välineet ja kouluun tuotu media-alan osaaminen mahdollistavat digitaalisesta ympäristöstä kumpuavien, uusien tekstilajien tuottamisen sekä niiden joustavan esittämisen.

Tieto- ja viestintätekniiikan osaaminen (L5)

Tieto- ja viestintätekniiikkaa käytetään inno-luokassa luontevana osana lähes kaikessa tekemisessä. Monipuoliset mahdollisuudet antavat tilaa myös omille oivalluksille, sillä laitteet ovat monikäyttöisiä ja niitä voi yhdistellä luovalla tavalla.

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Koulussa tapahtuvaan projektityöskentelyyn usein liittyvä aikapaine on osoittautunut hyväksi asiaksi inno-luokassa, sillä se opettaa tärkeitä työelämätaitoja. Ideaan on tartuttava nopeasti ja sitä on lähdettävä toteuttamaan. Lopullinen tuotos synnyty tekemisen kautta, monien eri tekijöiden summana. Haastavilakin tuntuvat tehtävät omistuvat yhdessä tekemällä, kunhan tekeminen aikataulutetaan napakasti ja työtaakkaa jaetaan joustavasti koko ryhmän kesken työskentelyn edetessä.

Osallistuminen, vaikuttaminen

ja kestävään tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Parhaimmillaan inno-luokan tila ja laitteet kannustavat nuoria oman oppimisensa omistajuuteen. Samalla heillä on mahdollisuus hankkia tulevaisuudessa tarvittavia taitoja koulutyön ohessa.

Uudenlaisien ympäristöjen rooli oppimisessa

Oppimisympäristöjä valittaessa on tarpeellista pohdita, mitä oppilaiden kanssa halutaan saavuttaa. Konkreettisen toiminnan lisäksi oppimistilanteiden tavoitteet kannattaa suunnitella etukäteen. Tavoitteiden toteutumista on hyvä arvioida jokaisen kerran jälkeen tavalla tai toisella. Tulosten ja toiminnan arviointi on opettajalle helpompaa, jos arvioinnissa on mukana opetustilanteeseen osallistunut kollega, inno-luokan tapauksessa mediaohjaaja.

Oppimisympäristöihin liittyviä kasvatuksellisia tai välineisiin liittyviä tavoitteita voivat olla muun muassa sosiaalistaminen, maailmantieto sekä yksilöllinen kehitys. OECD:n avainkompetenssit, muut taitoja ja osaamista painottavat viitekehykset sekä laaja-alaisen oppimisen tavoitteet selittävät auki näitä oppimistavoitteita konkreettisesti. (Luostarinen & Peltomaa 2016, 123).

Esimerkkejä tavoitteista, työskentelytavoista ja inno-luokan tarjoamista työvälineistä.

Tavoite	Työskentelytapa	Inno-luokan työvälineet
Vuorovaikutustaitojen kehittäminen	Yhdessä ideointi	Välineet ideoiden keräämiseen, jäsentämiseen ja yhteiskehittämiseen (taulut, jaetut dokumentit, post-it laput) Tilan järjestäminen tiimityötä varten
Faktojen oppiminen, asiayhteyksien hahmottaminen, historian kulku	Yhdistellään tietoa eri lähteistä ja oppimateriaaleista Kootaan aikajanoja tai miellekarttoja Laaditaan kysymyksiä ja vastataan toisten esittämiin kysymyksiin	Taulut ja tietokoneet Omat mobiililaitteet tai koulun tabletit Kyselyt (esim. Kahoot, MS Forms tai Google Forms)
Tiedon tai tarinoiden luominen yhdessä	Jaettujen, sähköisten dokumenttien yhteiskirjoittaminen Omien sähköisten töiden ja dokumentoitujen sisältöjen (kuvat ja videot) esittäminen Videomuotoiset ryhmätö-projektit	Älytaulut Omien ruutujen jakaminen Clicksharella Pivipalvelut ja sähköiset oppimisympäristöt Kannettavat tietokoneet Monikamerajärjestelmä ja green screen -tausta

Opetuksen suunnittelu uudenaikaiseen oppimisympäristöön

Kun opetusta suunnitellaan inno-luokkaan tai muuhun vastaavaan tilaan, kannattaa miettiä, miten oppilaita voisi kannustaa tavallista enemmän esimerkiksi johonkin seuraavista:

- Kysymään ja kyseenalaistamaan
- Innostumaan, innovoimaan ja käyttämään kekseliäisyyttään päästäkseen tavoitteeseen

- Tutkimaan, analysoimaan ja etsimään myös vaihtoehtoisia näkökulmia
- Itsenäiseen ja yhteisesti jaettuun tiedon rakentamiseen

Kun työskentely uudessa, selkeästi tunnistettavassa oppimistilassa tai -tilanteessa saa systemaattisesti näitä muotoja, syntyy oppiaineista ja opettajista riippumatta uutta, oppijälähtöistä tekemisen kulttuuria. Oppilaat omaksuvat nopeasti fyysisen tilaan yhdistyväät käytännöt, jos ne ovat edes jollain tavalla yhtenäisiä oppiaineista riippumatta.

Kuva: Arto Tommiska

Inno-luokka oppimisen eri vaiheissa

Oppimisen tavoitteiden asettaminen

Kerran mielessä muotoiltu ja ääneen lausuttu tavoite vaikuttaa aina jollain tavalla, vaikei mitään muuta tapahtuusiikaan. Vaikutus moninkertaistuu, jos asiaan palataan pitkin oppimisprosessia. (Linturi & Rubin 2011)

Kurssin alussa inno-luokan välineitä voi hyödyntää kurssin aihealueiden, työskentelymuotojen ja tavoitteiden monipuoliseen esittelymiseen. Samalla opettaja voi näyttää malla eri välineiden käyttöä. Seuravaksi oppijoita voi pyytää yksitään tai pienryhmissä muotoilemaan omat oppimistavoitteensa ja esittämään ne muille inno-luokan välineitä apuna käyttäen. Tavoitteiden esitysmuoto voi olla esimerkiksi suppea esitys (1-3 slide), lyhyt video, jossa omat tavoitteet puhutaan auki tai taululle käsin piirret-

ty käsittekartta. Yhteistä kaikille esitysmuodoille on se, että tavoite täytyy tavalla tai toisella kirjata konkreettiseen muotoon. Se jää myös talteen myöhempää arviointia ja itseriflektiota varten.

Muodollinen ja epämuodollinen oppiminen kohtaavat

Internetin ja mobiililaitteiden myötä on tullut mahdolliseksi oppia uutta missä tahansa. Havainnot, uteliaisuus ja tiedonjano ovat epämuodollisia, paikasta ja ajasta riippumattomia mutta vahvasti oppimista edistäviä voimia. Inno-luokan laitteet mahdollistavat oppijoiden osallistamisen ja sitouttamisen oppimisprosessiin entistä tehokkaammin, koska heillä on mahdollisuus toimia aktiivisesti myös yhteisesti jaettavan oppimateriaalin tuottajina.

Oppilaita kannustetaan ja ohjataan itsenäiseen, omasta uteliaisuudesta kumpuvaan oppimiseen. Inno-luokan laitteet mahdollistavat omien havaintojen jakamisen muil-

le tallenteina, esimerkiksi valokuvina, videoina, sanelmina, haastatteluna tai äänimaisemina. Inno-luokka toimii myös hyvänä ympäristönä erilaisten kotitehtävien purkuun. Vieraisa kleijissä usealla taululla samaan aikaan tapahtuva pienryhmätyöskentely on osoittautunut hyväksi toimintatavaksi. Se kannustaa myös ujompia tai taitoltaan heikompia puhumaan vierasta kieltä, muiden auttaessa ja kannustaessa.

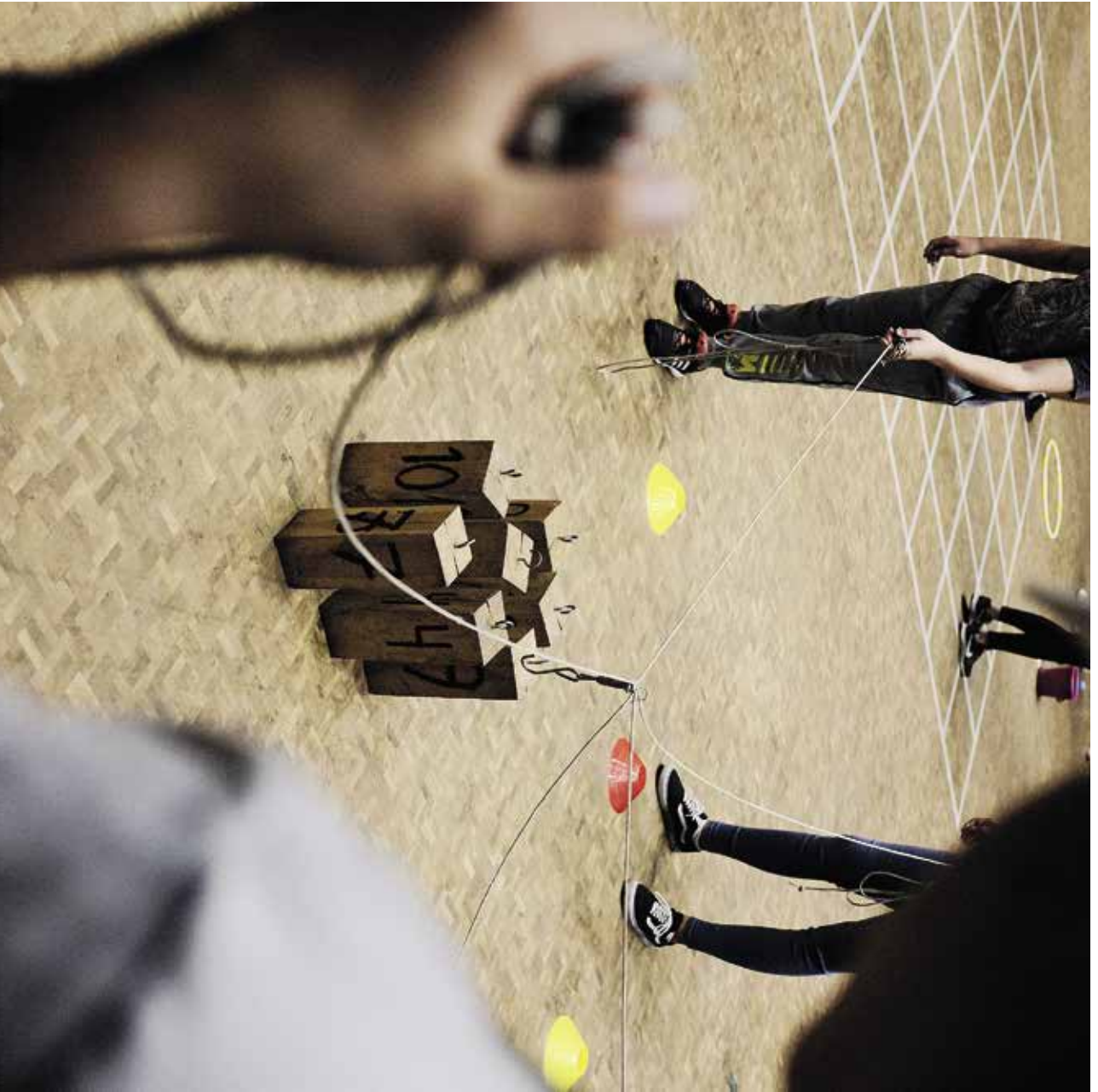
Koulutuksen reformin mukanaan tuoma muutos

Kun pohdimme, miten koulun kehittämistyötä olisi järkevää tehdä, yhtenä selkeänä kriteerinä täytyy olla koulun perustehtävistä lähtevä ajattelu. Toisin sanoen sen kysyminen, miten tämä suunniteltu toimennpide vaikuttaa oppilaiden ja myös opettajien oppimiseen ja hyvinvointiin. (Soini T. et al, 2016).

Inno-luokan hankkeesta kerättyjen kokemusten perusteella onnistuneessa kehittämissuunnitelmassa on oleellista tehdä ajatuskokeita ja pienimuotoista, uudenlaisten toimintatapojen pilotoiminta. Halu muutokseen ei yksistään riitä. Opettajilla on myös oltava kokemus omasta kykeneväisyydestä ja siitä, että apua on tarjolla. On myös muistettava, että koulu ei pysähdy kehitysprosessin aikana. Oppilaan oppimispolku on turvattava opetuksen liittyvästä kehitystyöstä huolimatta. Kokeillaan rohkeasti uutta, mutta pidetään mukana myös varasuunnitelma!

Lähteet

- Linturi, H. Rubin, A. 2011. Toinen koulu, toinen maailma - Oppimisen tulevaisuus 2030. Tutu-julkaisuja 1/2011. Turku: Tulevaisuuden tutkimuskeskus. PDF. Saatavilla utu.fi/fi/yksikot/ffrc/julkaisut/tutu-julkaisut/Documents/Tutu_2011-1.pdf
- Luostarinen, A. Peltonen, I. 2016. Reseptit opsin käyttööseen - Opettajien opas työssä onnistumiseen. Jyväskylä: Ps-kustannus
- Soini, T. Pietarinen, J. Pyhäkö, K. 2016. Koulun kehittämisen taskukirja. E-kirja. 30.10.2018. saatavilla learninginschool.fi/cms/wp-content/uploads/2016/02/Koulun-kehitta%CC%88misen-taskukirja.pdf
- 21st Century Learning. p21.org/our-work/p21-framework
- EU:n elinikäisen oppimisen avaintaidot http://europa.eu/legislation_summaries/education_training_youth/iftfelong_learning/c11090_fi.htm.
- IFTF. Future work skills 2020. 2011. iftf.org/fileadmin/user_upload/images/whatwedo/IFTF_FutureWorkSkills-Summary.gif
- OECD. The Definition and selection of key competencies, 2005. oecd.org/pisa/35070367.pdf.
- OECD. Competence framework, 2014. oecd.org/careers/competency_framework_en.pdf
- OECD. PISA 2018 draft analytical frameworks, May 2016. oecd.org/pisa/pisaproducts/PISA-2018-draft-frameworks.pdf.
- OPH. Peruskoulun opetussuunnitelman perusteet 2014. oph.fi/download/163777_perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf
- OPH. OPS 2016 - Esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden uudistaminen. oph.fi/ops2016

Kuva: Arto Tommiska

Kirjoittajat

Aapo Kenttä, sosionomi (amk), nuorisokasvattaja

Harri Kuokkanen, FM, matematiikan ja filosofian opettaja
peruskoulussa ja lukiossa

Jere Linnanen, FM, historian ja yhteiskuntaopin opettaja
peruskoulussa

Kaisa Mansikka, FM, suomen kielen ja kirjallisuuden opettaja
peruskoulussa

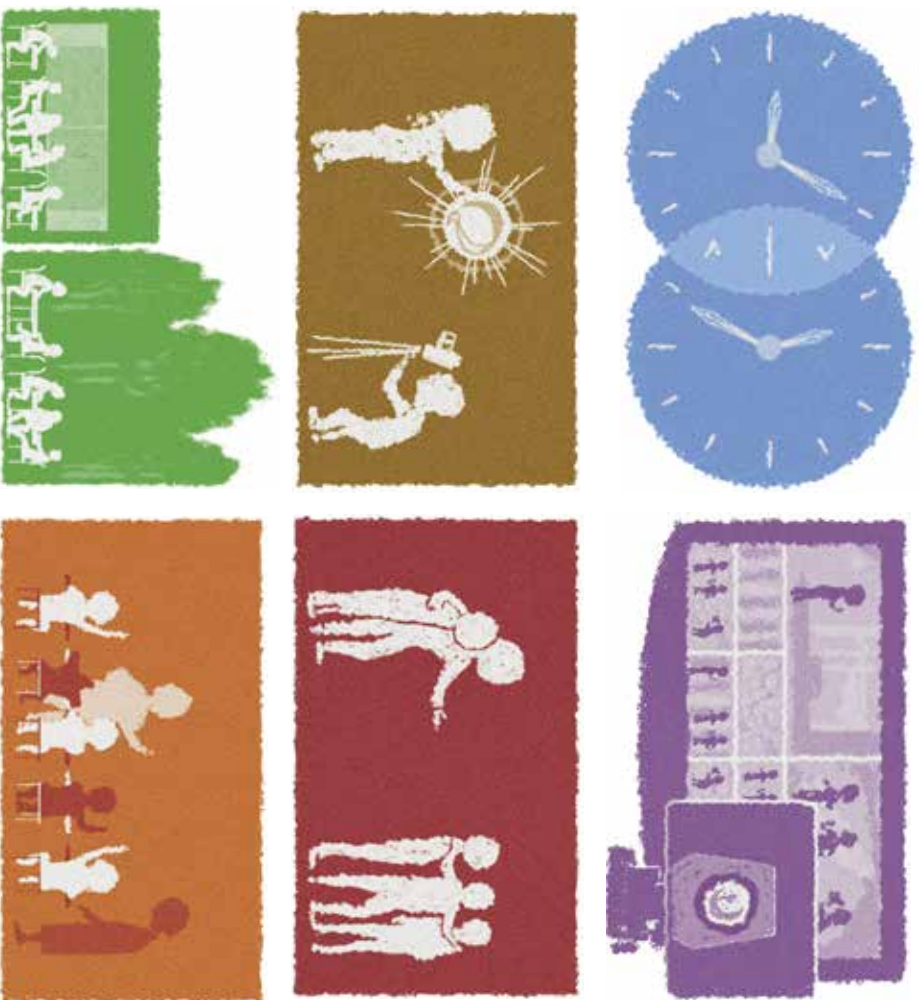
Inkeri Miettäväara, FM, englannin opettaja peruskoulussa
sekä englanninkielisten luokkien koordinaattori

Larissa Sinkkonen, FM, *Oppimisympäristöt ilman rajoja* -hankkeen
koordinaattori, englannin ja ruotsin opettaja peruskoulussa ja
lukiossa

Elina Sjöholm, FT, kemian ja fysiikan opettaja peruskoulussa

Arto Tommiska, mediaohjaaja

Virpi Vatanen, FT, apulaisrehtori peruskoulussa, kemian ja fysiikan
opettaja peruskoulussa

ISBN 978-952-5853-61-2

OPIPKIRJO
OPETUSHALLITUS

Maunulan yhteiskoulu
HELSINGIN MATEMATIIKKALUKIO

Graafinen suunnittelu, kuvitus & taitto: Esa Vehmassalo